כמשם קלופי מסרות וכן רמי לסרות מנ"ש מסרב לא חלק · ויש לדייק דנכלן אמר הרב דיש ביטול לגילה עלמה דסיל גילה מעמה לו מרפה ולמעלה אמר דסיל בריה · ויש לומר דהלמי גילה לא מרי בריה כפי דיני הבריה מכפרם לפנים ולמעלה דאמר דסרי בריה הוא מקום הטפרות * ואפילו שלא כהרקם הטפרות מכל וכל אם יש דם בגילה ואנו אומרי' אותה מעמם רקום הרי הוא כאלו טלר הטפרות ונקרא בריה : ומכן שמכו חכמי' על ביעור שמיש וכו' והרי"ן האריך בעיומה עיין . ובדבריו שם דייק הרב במה שכתב ומכן שמכו וכו' דהלמי הקמכתא היא · מין במינו ודבר אחר וכו' . זה הדין לא רלינו מפורש בגמרא שם אבל כלשה דהוא דבר אמיתי והשכל מורה עליו דכיון דקיל דמין במינו בט' לו בק"ק והרב קובר כאבי' כתבתי דכשהתערב מין בשאינו מינו ולי אפשר לעמוד על הטעם שאין מי שיעשוס אותו לו לאיזו קבה אחרת דדינו במין במינו כלומר בט' לו בק' לו בק"ק כפי שהוא האיקור אם כן בכלן מינו ושאינו מינו שוין ושניהם מלטרפים . כשמשערין בכל האיקורין בין בט' וכו' זה הדין מקובר עם הדין הקמוך ובכרי עליו ואין לוקך להאריך ומקום הדין הוא פרי' ביד הכשה(דל"ז) כשהן משערין מבערין ברובע ובקיפה ובחמיצו' ובקדרה איכא דאמרי בקדר' עלמה ואיכ' דאמרי במאי דבלעה קדרה . ובפי' בקדרה עלמה כתב הרב ובכל שיש בקדרה ובפירו' במאי דבלעה קדרה כתב הרב ובמה שבלעה קדרה מאחר שכפל האיקור · וכל זה שלא כדרך פרי"מי ז"ל עיין שם בהר"ן כי הוא בתר הכל יפה ואין לוקך להאריך האמכם מה שלריך לבאר הוא שלא פי' הרב דין עלמות ההתר ואיקור' . ויש בזה לומפרמי' ג' סברות · הראשונה שעלמות ההתר מלטרפין עם ההתר ועלמות האיקור' עם האיקור' . הב' שעלמות ההתר מלטרפים עם ההתר לבטל האיקור ועלמו' האקור אינם מלטרפין עם האיקור.וסברא שלישית שעלמות האיקור לא לבד אינן מלטרפין עם האיקור' אלא אדרבא מלטרפין עם ההתר לבטל האיקור' כל זה כתב הר"ן ושאר המפרשים שם בפרק גיד הנשה עלה דהתיא דקאמר ושניהם לא לעדוה אלא מחרוב בשלה עיין · והרב בכאן לא פי' דבר בזה ופרקו בה' תרומות פרק שלשה עשר ואם הדין בכאן שוה יהיה הדין כבה לדעתו ז"ל שאם יש עלמות בהתר הרבה ובאיקור יש עלמות מעט ואין בבשר ההתר ס' כנגד בשר האיקור ואם שאר בשר עלמות ההיתר עם בשר ועלמות האקור יש ס' אז כשער אותו כו'יהיה מותר דעלמות ההתר מלטרפים עם ההתר ועלמות האיקור עם האיקור וכן כלשה בגירור שהיא דעת הרב בס"ם ובכל מה שיש בקדרה גם מ"ש למעלה דשיעור ס' לעדו אותו מחרוב בשלה וכו' ובמי' אמר דעתן דקאמר בס' קבילה ליש בשר ועלמות בהדי בשר ועלמות וכו' עיין · וכן ראוי להורות לענין מעשה לכתחלה כי הוא דעת הרבה מהפוסקים · אקור לבטל איקורין של תורה וכו' במשנה תרומות קוף פרק חמישי גם ברים בילה ומקומות אחרים ואם זה האיקור הוא מן התורה או מדרבנן זהו מחלוקת בין הפוסקים שלדעת התוס' הוא מדרבנן · ולדעת הראב"ד ז"ל הוא איקור תורה והמגלה שבותיהם בהר"ן ז"ל בפרק גיד הנשה עלה דסמיא כל איקורין שבתורה בט' ואומרי לה במאה · ומכיהם לא לעדוה וכו' · ובדברי הרב לא נתבארה שבתו בזה בשלמות עם היות שמעון דבריו יותר לשבת הראב"ד ז"ל שכתב שאם איקורים של תורה וכו' ולא כתב אקרו חכמים וכו' ולעמה כתב ואף על פי כן קבלו אותו חכמים וכו' : כילד הרי שנפלה שאה של ערלה וכו' הולרך הרב לכתוב כילד וכו' לבאר לנו שאף על פי שכבר נתערב אותו דבר שהוא איקור וכבר הוא מותר מן התורה כפי האמת אלא שהוא אקור מדרבנן עם כל זה נקרא איקור תורה ואין מבטלין אותו כיון שעיקר איקורן הוא מדברי תורה וכן כתבו כל הפוסקים דמאי דאמרו דבאיקור דרבנן מבטלין לכתחלה רולה לומר בדב' שאין עיקר איקור מדברי תורה אלא מדרבנן כוונו למה שכתב הרב בכאן · וכתב הר"ן ז"ל בפסחים(פ"כ"ם)עלה דהתיא דאמר רבא חמץ בפסח וכו' בשמעה הענ' לזה ח"ל דא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם שהחמירו באיקורים עד ס' אז ק' אז ק"ק הרי יכול להוקף עליו היתי לבטלו עד כאן ·

אבל באיקורין של דבריהם וכו' כילד וכו' הודיענו הרב חידוש גדול בזה המשל שאם אפילו שנתערב מעין האיקור והוא בשר עוף עם כל זה מותר שהיה נראה לי דדוקא כשנתערב מעין אחר מיש או איזה דבר אחר לבטל המעם מותר · ויש חופן אחר וגם הוא חידוש הגיהו הרב בהלכות תרומות פרק שלשה עשר ובגמרא הוא בגבורות פרק עד כמה והוא שתרומת חולה לאדם כיון שאין לה עיקר מן התורה כל בחולה לאדם מותר לבטלה בחוב ולא הזכירו בכאן הרב כי אם משל ביותר מחודש גם ביותר כהוב ואם נאמר דדוק' לכהן הותר לבטלה בחוב ומיירי בתרומה עומאה אבל לא לזר וכן כתבו התוקפות שם אחי שפיר וגם מדברי הרב ז"ל שם בתרומות כן אפשר ללמוד אז אפילו נאמר' דאפילו לזה הותר לבטלה בחוב אבל דוקא בתרומ' הדין כן ולא בשאר איקורים דרבנן אחי שפיר כמי מאי דכתב הרב . עיין בפי' הר"ן לשלכות בפרק אלו עוברי' עלה דהתיא דכילד מפרישים חלה בטומאה .

כבר ביארנו וכו' בשה דברים אמורים כשהשביחו וכו' פרק השוכר את הפועל (דף קח) הנשיח בתחלה וקופו לפנים וכו' חומן פונה גריסין לוחתין

עכבר שנפל לשכר וכו' בפרק השוכר את הפועל דף קט כן הדין פשוט עיי: בהר"ן שם גם בסוף פרק גיד הנשה .

נדי שנלקח בחלבו וכו' פרק גיד הנשה (דף ל"ז) ומה שאמר אפילו מקלת אחוז .

רולה לומר עם היות שהוא רחוק מהחלב הרבה . עיין מה שכתב הר"ן ז"ל בכאן דלדעת הרא"ה ז"ל אין ביטול בשיש מוציל בכלי ודוקא ברובע דמולין הטעם בכל בשה מוציל ביטול בשיש · וכפי הראה מדברי הרב אין כן דעתו אלא שאפילו בכלי בטל בשיש ראוי להחמיר :

וכן יבש שלקחה וכו' שם במקום הנזכר . ומה שאמר עד שהוא מגיע לגיד לאו דוקא דקליפה בעי אז כעילה מפני שומן הגיד כן כתב הר"ן ז"ל ובעלי התוקפות . אין מולין בשר שמועה וכו' פשיטים פ' כילד מולין ובהלכות פרק גיד הנשה . ואם לאלן הרי זה מותר : בכאן יש לדייק שבראה זה סותר למה שכתב למעלה פ' המיעי פת שאפשה עם הכלי וכו' אסור לאוכלו בחלב : והתירוץ לזה כתבו הריא"ש ז"ל שם דמאי דאמרינן ריחא לאו מילתא היא הוא בדיעבד אבל לכתחלה כמו שכתב הרב בכאן ואם היינו מתירין לאכול עם פת שאפשה עם הכלי הרי הוא כלכתחלה ולכן אסור · בשר כבשה מליח וכו' פי' כל הבשר (ד' קיג) עיין שם בהר"ן כי הוא פירשו יפה · ומה שאמר הרב ואי אפשר לעמוד בכאן וכו' ר"ל לא על הטעם לפי שהוא אין בטיבו ולא על הטיעו' רולה לומ' לפי שלא ידענו כמה היא החמלת שיל' מהבשלה וכבלה בשמועה כדי לטעון בשמים וכו' דאם יש שמים בשמועה כנגד כל בשר הבשלה שמותר אם בשר השמועה הוא מותר לדעת הרוב מהפוסקים ואם הם מחיכות רבות יש מהם שאוסרים ובדברי הרב לא נתבאר דיבו בפי' ואולי להחמיר . וכן בשר בע עומא מליח וכו' שם בעקום המכר . והכה יש כאן חלוקה אמלעית ולא הזכיר הרב הדין בה והוא בששניהם מלוחים . והדין הוא שאסור דאף על גב דקיימא לן חיידי דעריד לפלוט לא בלע היינו דוקא דם אבל ליר בלע . ואם כן אף על פי שהעור הוא מלוח גם כן אסור כיון שהעומא מלוח ולא יש המר אלא בחלוקה האחרונה כשהעור מליח והעומאה הפל ולא הזכיר הרב זה הדין לפי שעל פי ההקדמה שכתבתי דאף על גב דפליט בלע ליר אם כן יותר פשוט הוא שאסור כששניהם מלוחים שיש חוס מהמלח יוסר מכשהעומא מליח והעור הפל ואפילו כשהוא בהפך שהעור מלוח והעומא הפל היה עולה על הדעת שיהיה אסור ובפרט בדני' דרפי קרמייהו והייתי אומר שחוס המלח מהעור גורם שבולע העומא ומפליט אותו אחר כך ולבטל זה אחריך הרב ואמ' אף על פי שהפל וכו' ובשר כבלה לא אחריך הרב כל כך ונראה דהדין שוה בשם דכששניהם מלוחים או שהבלה מלוח והשמועה הפל דאסור וכשהשמועה מליח והבבלה הפל מותר ולפי שדנים קליש לבטלו ולפלטו יותר מהבשר אז הרב זה הדין של ההתר בדנים כי שם הוא יותר מחודש והוא הדין בבשר כבלה ושמועה : דג עומא שכבשו עם דג עהור וכו' ויש בה ג' סברות · סברת תכא קמא והיא שמעה דמתכיתין שכשהדג עומא הוא חלק מ' מתמע מאות ושמים מהעהו' שאוס' ושלריך שיהיה בעהו' יותר מתפ"קס כנגד האיקור לשיהיה מותר . וסברת רבי יודה שאומר בחומע מה והוא כשיש מדג עומא חלק מ' מקל"ב מהעהור אוסר ואם יש יותר מה בעהור מותר · וסברת ר' יוסי שאומ' בחלק מי"ב מסברת רבי יודה והוא כשיש מדג עומא חלק מ' מי"ו מהעהור אוסר ואם יש יותר מה בעהור יותר והמדקדק יראה שרבי יודה סובר שאוסר ליר דג עומא בשיעור י"ב פעמים יותר מהשיעור שסובר רבי יוסי ות"ק סובר שאוסר בשיעור ה' פעמים יותר מהשיעור שסובר רבי יודה והוא שיש פעמים יותר מזה שסובר רבי יוסי ונתה יש תנה בפסק הרב שלא פסק כשום תכא דמתכיתין ועוד תימה דכיון דתכא קמא היא שאומא היה ראוי לפסוק כמותו וכן פסקו בירושלמי אלא שהוקשו על פעם בתחר כנגד האיקור כדי שיהיה מותר שכפי המשכ' בתתק"מא מתחר כנגד האיקור' היה די והם הלריכו

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

אלא שאמרו שם הורה רבי יוסי ז"ר בן בעכברא מ' לאלף, וכן כראה שפסק הרמב"ם בפירושו למשנה בברכותו ואחר כך חזר בו וחקן הלשון וכתב שאם יהיה אלף מדב עמא במאתים דב דמהור שליו שהר כפי מה שפסק. ויש לדקדק מאין לו לרב זה. והכראה שסמך על מה שאמר בהלמוד שלנו בפר' בית הכסא (דל"ע) אמר רבי יוסי בר חביבא לא כל הטיעורים שון שהרי ליר שיעורו קרוב למאתים דתכן דב עמא לירו אבור רבי יודה אומר רביעית בשאתים. וכיון דקתמא דהלמודא הביא סברת רבי יודה כראה דהלכה כמותו ותו דכיון דרבי יודה סובר מין במינו לא בטיל ואפילו הכי אומר דליר בטל בזה הטיעור דהיינו בעלמא הוא כדאמרינן התם אם כן אין לפסוק שיאסור ביותר מזה וכן יש בירושלמי גם כן מי שפוסק כרבי יודה. והוסיף הרב עד מאתים לחומרא כדרך הראיתא ר' בון שהורה חד לאלף לדע' ה"ק כי הערך שוה ח' על קל"ב כערך מ' על תתקים:

ביאור לפרק שמה עמר להלכות מאכלות אסורות.

פרק ר"ו כל הטיעורים וכו' אבל היה מתמן או מתבל בטבלא בעלה פרק שני. ופייתי לה פרק ביד הנשה. ודין דבר אחר הוא בעלה ובינתות פ' שלישי ופייתי לה בדוכתי טובא בעבודה זרה פרק בתרי ובחולין פ' ביד הנשה ובינתות פ' הערל ובנגעים פרק המקבל ובבילה פ"ק: כילד אסור של תרי וכו' הולך הרב לחזור לפרש כילד לבאר לנו שדוקא כשיש בשאור כדי לחתן אז, מדמע אבל אין בו כדי לחתן אע"פ שחתן בטבל כבון שבתן בעיסה אסור של חולין ואין בו כדי לחתן אח"כ הוסיף מעבר אסור של תרומה ואין בו בשני עלמו כדי לחתן ונתחתלה העיסה ע"י שניהם עם כל זה אינו מדמע שם בעבנה מי שקובר כן ואינה הלכה והוא הדין בחבלין. גם הודיענו הרב שאם יש בשאור כדי לחתן אף על פי שלא בחתלה העיסה על ידי כבון שבחתלה עקורים על ידי שאור של חולין עם כל זה העיסה הזאת היא מדומעת. וכן כתב הרב לפנים בפירוש, דדין עיסה מתומלת וכו' וכן חבלין של תרומה וכו' והן חתין אחולין וכו' אינו יכול לגייר אינ שהיה הקדרה כולה ממין החבל ן ונאמר בחב ין של תרומה שיש בהן כדי לחבל אותה. ונראה שיתיישב זה עם מה שכתב הרב בפירוש המשנה שהשותי והבגלי' ודומיהן גם כן יקרלו דבר המתבל אמר כן יודבר בכאן שהיה לו בכאן קדרה של בגלים בחבל ונפלו בה בגלים של תרומה שיעור אחם היו בקדרה של חבשיל אחר היה בהם כדי לחבל הכל מדומע וכן שאור של כלאי הכרם. ולה הרב לשוש משל לחודיענו שלא לבד המתבל והמתבל מדמע ואינו בטל אלא גם כן לענין איסור הנאה אינו בטל. ודקדק שם משל בשאור מכלאי הכרם ובחבלין שבעלה כפי האיפשר להיות והוא מבואר. דבר חבוב וכולי תבשה פ"ג דעבלה. ואגוזי פרך הוא שם מקום. או שבקלים כן ע"ש שמתפרכין בקלות בדן שם מקום. מדדין הוא אמילקיאם בלע"ז ולפי שבוזזים אותם ומחליפין אחרו בקלאו' חליפי מדדין. כבלות של בעל הבית שהם גדולות ומבוזות:

ביצד רמון אחד וכו' הולך הרב לחזור לפרש דבריו לחודיענו שלא לבד אוסרי' אלו הדברי' שמעבדים שהזכיר לשוש בו משל שהוא אגוזי פרך ושם בתמוכים ומה שבלאה לי לומר בזה ע"ל אחומר שבע אחת בחיותו קטן בשני עבלה אולי פירותיו אינם שלמים וכשיתעבו עם אבנים אחרים הרי הם ככלים שאין בהן כן בתמוכים. וכן חבית שחומה של יין עבלה וכו' לא יטעה התלמיד להקשות ממה שכתב הרב בבאן לעיל לפנים בזה שפרק שאם מתעבנה של יי"ן כשך יין החביות שמוחר הכל בהנאה ויולך דמי אותם חבית לים המלח וכו' כי שם תדבר בחביות שחוזו ולכן מוציל בהם אותו שהיקון אבל בבאן מדבר בשחומו' והם חבובות ולא בשלי בלל אפי' על ידי אותו שהיקון. אמנם יום היא הסבה לזה מי יוכל לומר דבר נכון ולהכניס עלמו בין ההרים הגדולים כי הרלב"ד ז"ל הביא על הרב בזה ומתו הסכים הרי"ן ז"ל בעבודה זרה פרק בתרא על שהיא דהלכה למעשה יין ביין וכו' וזה לשונו וכתב הרלב"ד ז"ל דה"ה לשאר אחומרים בכל מהן שאף על פי שהן אוסרי' בהנאה אפשי אמיבותן יתכבו כולם לגרים חוץ מדמי איסור שבהן. ודברין עיקר אלא מי' לר' ליזהר בדברים הנקחים מן הגויים לאכרן לחם שמא יחזור ויתכבו ליסמאל עד כאן לשונו. ונבון' פרק כל הבלמי' עלה דהשיא דתכן אפה בו את הפת וכו' הארך הרבם אלד. ועיין עשה גם בפסחים בפ' כל שעה דבר בזה ואחרי שאלו הרי עולם אלקו על הרב בזה מי יוכל לסלילו מידם בדבר אלם ועם כל זה אדבריהם לאדנו שדמת הרב היא שדוקא בעבודה זרה או ביין נסך מועיל אותו שהיקון או שיקוים האומלא שלהם היא אכא שהיקון לבד שהוא שמוד אבל בדבר שהאומלא שלו שלא יפסל הוא מעשה הדבר בעלמו שהוא שבוד אי אפשר לבטל אבינתו בשום שיקון אלא בעולם. ובזה יש פנים לסברת הרב ז"ל והבורר יבדר וכל זה נאר הרב אמשל אשם אחבית שאותה שבזה היא אסורה חכר יין עבלה או כלאי הכרם כי הוא אסאיסורין שם לחם ביטול אבא האיסור. וכל דברי בעל הינגדול בזה לא לבד לא יועילו ולא יגילו לרב אלא שגם יכבילו בקופס בעה שבתא שדברי רבי אליעזר וכי' שמעון בן גמליאל בשתם יינם דוקא לאמרו ולא ביין נסך ואינו כן שחבית בחבית אפילו ביין נסך לאמרו. ואיני מאריך בזה כי אין כוונתי לסמיב לרב שאני לומר מדבריו מקומות הדינים. אאמת כל לומס דבריו יאמם על אמיהומין בחלבת כל דבריו על הלחב"ד ז"ל

ואומר ברוגם אלא יגאו אפיו ואמר רב אין הארם מוגא מעם כלל בדבריו.

וכן אחיבה על נבלה וכו' אבל בשבת בפרק ביד הנשה והר"ן הביאם ופירש' יפה בחורך

בסוף סברת עיי' גם מה בקרא בריש פירוש שם. ולאיתים שהביא לנ' חבאי הבריים כלם אמלא אותם בשבק הרב. איסורא מבנפש והכלאים מדין לשור מסורם כאבו הרב בחבלם פרק רביעי אמלו הבלבות אמוכל עוף טהור וכו' בריש בשמה לעשותי שם. גם בדברי הרב הוא מבואר שאמר בטבל שהבעם שאינו בטל אפני שאיפשר לבקנו ולא בעבם בריש שהיה בליעה גם הוא מבואר בדבריו לעבלה בפרק אני אבלה אחבכה וכולי המילוק שבאן הרב אחבכה לגיד דבאחיבה לריך שהיה לבטל פליטתה כשאבירה וזוריקה וזבניד כשנוקרו אין לריך שהיה לאין בגידי' בגוהן בעם הוא מבואר שם גם מה שכתב הרב בהרי אחבכד בה לאני אחורים עלבד מה שהעתיק לי הגמרא כיון לבלבול אכי שם הר"ן עיי'.

זה כראה לי בראשונה:

אחר כך ראיתי שכתוב הרמב"ם בפי' אאמת אור ולמדנו דין לי' בהעך אמה שכתבו כל הפוסקים. והוא שכולם כתבו דדין אחיבה הראויה להתבבד אאיבה בעלה לאו בכל אחחיבות כאמי אלא בחתיבה ביבוהים לא קטנה ולא גדולה אלא בחתיבה ביבוהים שבבוחתה אחדם אתבבד בה לבני אחורתי' והרב ז"ל סובר שכל איזו אחיבה אאנו הדברים אחבוהים כגון בגלים ובלבות ומעלות מבשמות ואיות ובעות בין שהיה אחיבה גדולה או קטנה היא אקורה ואינה בעלה לפי שכיון שהיא אחיבה אלו היא אשתה אלו להתבבד בה לבני אחורים לאמעוני אקנים ומעשים או בילם שיש בה אחד אאבוה או איבור ביאות ואינו עומד בעינו אלא על פי שהיה דבר אחוב כגון אבא. ומה שאמר שאני אחיבה הראויה להתבבד וכו' כיונו להם אילו; באיסור לא בחתיבות אלדעתו ז"ל כל איזו אחיבה אינל הנמלים להתבבד בה. וכן כראה אפורם יותר אזאה היא כונת הרב בזה בני

בשיבות המשנה אחת בחתיבה אחת ביד בשבה. ולדעתו ז"ל לשון אחשנה אלא אבנה כלל בחתיבות וכן לשון הגאון שאמר אחבי אחיבה הראויה להתבבד וכו' אבוהים זה אלשון כפי הפשט האמתי היא לחם אעם לכל אחחיבות לא לאבן בשן יבא הדייק ויפה.

ועיין גם לאעלה בפ' אעבר.

יסוד על פרק אמיני אהלכות ברכות להרמב"ם אלכה אעירית.

אם בהלכות ברכות פרק אמיני. בדך על פירות אחילן בורא פרי האדמה יצא. ואל פירות האדמה בורא פרי הבן לא יצא. כך היא הגירסא בקנא בפרי הבן

ז"ל והוא שאם אמנה בפרק כילד מברכין וקשה אחרי בגמרא אמר עלא דמתני' אין אבא דעיקר אילן אבעא הוא רבי יודה היא דתבן יבא אמעין ובקבן האילן אבינא ואינו קורא רבי יודה אומר אבינא וקורא אבעא דמתני' היא לדעת רבי יודה ובהיא דבכוריים אבבן הרב אלא בכרבי יודה בפירות האבבה ובפבבן פרק ד' ולכן כראה שהבטבאה אבכוה היא כאבר אמלא בקנא אפרים והיא זאת. בדך על פירות אחילן בורא בין לבאחיבה אבדעה בורא פרי הבן לא יצא. וכן כראה שהיה בורם הרמב"ם בפרי הרב אבחב אם בברכות בהידוטין וז"ל. והלכה כרבי יודה ודבאם לן אבא כוותיה והרמב"ם ז"ל אבבן כרבנן עד כאן. ונם לדרך זו קשה שהרי"ף וכל הפוסקים אבקו כאמני' בברכות. גם הרב ז"ל בפירוש המשנה לא דאבה שהלכה אבעבע דאחילו לדעתו ז"ל הלכאה היא. ובירוש' בברכות. ובברכות אינבא אלוגתא דאמוראי לי אחני' אחיל דוקא לדעת רבי יודה לו אמיא אחילו לדעת רבנן לבן אחבר לומר דהבנבא האחרת היא הבכוה דהבינא אחני' דברכות אחיל כרבנן אהחות בעבת דקאמר בירושלמי לו דאלוק אינא בין לבאחיבה לבדיעבד. ואלו דאעבר בגמרא דילן אלן אבא וכו לא אמרו בפי' דאבעבר אחיל לדעת רבי יודה דוקא אלא לדרבי יודה אמי אבור. דבינא אינבא אבעבא הוא. ואא"ב דאחילו לרבנן בדך על פירות אחילו בורא פרי האדמה יצא ומדין ל"ע:

ביאור הדיבור הא' אהבוקפות שבפרק הבינא כי בשאל עליו וזאת היתה אבונתה.

צ כבר הוא ידוע מה שכתב הרמ"ן ז"ל וזה לשונו אם לאבקה אבעבא אם לאבקה ולאבעבר אבינ אבוכר בתת ולא אחה שילא אחילו אחבה עמו וכו' כבראה שלדעתו ז"ל הבכל אלוי באבוכר ולא בלוקא. ובעלי האוקפות ז"ל ראו שאם כן קשה לאה אחרי בעלי הגמרא לומר דאיבא דקרו לאבינאה כולא אבירום זה אלשון הוא שאם על פי שאמר כד הוא אחוייב לתת אבינא אבינא לדבר כזה ודבר כזה לא יאמר אותו כ"ל אלוקא לא אבוכר כי לא יאמר דבר שהוא כבנד תועלתו. ולא אמת הדבר כפירוש הגראי' מרא"ש ז"ל שהבכל אלוי באבוכר ולא בלוקא לא היה לאם לבעלי הגמרא לומר אלא אחלוקה האמתת והיא דאיבא דקרו לבדא אבינאה כלומר דאם על נב אמר אבינא אינו אפייב לאם כי אם בלבד בלא אבינא. ואם דברי האוכר לבן אמרו ז"ל שיש פעם שהדבר אלוי בלוקא ואיבא האלוקה הראשונה דאיבא דקרו לאבינאה כדא. ויש פעם שהדבר אלוי באוכר ואיבא האלוקה האבינא דאיבא דקרו לבדא אבינאה. ולפי' ם שם להם שבשלמא באוכר ילדק שהוא אוחזק כגון שבבר קבל האעות ועדין לא נאן האבינא דיבול לומר אלא יש כי אם כדן אבל בלוקא אי איפשר לומר שבבר נעשה האוכר ויוכל הוא להבריא לאוכר שיאן לו אבינא אפני שהוא אוחזק. לזה אמרו כגון שהקנה לו בשודר והרי אם כן בבר נעשה האוכר ואם שאמר דיבול הלוקא להבריא לאוכר וכו' אינו כמו אם שיבול האוכר להבריא לאוכר הוא שאם יבלה האוכר לבריא בלוקא לא יהן אבינא לבלוקא:

ואיך הלוקא לא' כל אם לא יהן אבינא לבלוקא:

ואומר ר"ת ז"ל דאפי' רב וכו' כוונת בעלי האוס' ז"ל לאחרן קושיא אחת חזקה שיש כפי הבראה שעשנו הסוגיא הזאת וכפי מה שפי' רש"י ז"ל וזה לשונו וכגון האוכר שור לחבירו ונמלא נגחן וכו' דא"כ אבבחיבו דלא בבר דאאר דהולכין באמון אחר הרוב ונמה לא הקשו א"כ אמנה לבר בפ' האוכר אירות לז"ל ואומר ר"ת וכו' ואאמה כפי הפשט הכבן בדברי התוס' אא"ן אקושר עם מה שאמרו אם לעשלה רבוי לומר אאין הקו' הבזכר באבבת אמה שחדשו הם הרוייהו לריבי וכו' ושגם הלוקא יבול לומר לאוכר לא אחן לך דמים אם לא התן לי אבינא שגם אלא זה הקושיא הבזכרת באבבת אהחלוקה האחרת והיא שבשקבל האוכר הנעות יבול לומר לוקא לא אחן לך אבינא אלא כד ולריבים אבו לדברי ר"ת ז"ל ואבאר הוא ואין לורך להאריך. וזה היה אפשיק לומר בדבור אאין ואומר ר"ת אקושר עם מה שחדשו הם אלא אחרי שיבאו לשון הגמרא באמה שאמר הרוייהו לריבי בזאו לאחרן קושיא אחרת שיש בקוגיא אאקושר אחר. האאבס לפי שאולי יקשה לאתה אפלבל ראמר שא"כ הוא שאינו אקושר כלל לא היה לאם לבעלי האוס' לומר זה ואומר ר"ת על האחלת הדיבור שאחפשו ואיבא דקרו לים לאבינאה כדא וכו' ואומר אם לא היה לאם לעשות דבור בפני עלמו על מהו דאיאמר ז"ל בחר רובא וכו' ואומר אם ואומר ר"ת דאפי' רב וכו' לאומר זה אע"פ שאינו אוכרא אשבנו ע"פ דרכו ולפני' ב"ה אבאר איך זה אקושר קלת עם מה שחידשו בעלי האוס' ז"ל בלוקא. וכוונת ר"ת ז"ל בזאת שאמר דאפי' רב וכו' ואבאר בלבוקם ז"ל ולא הייתי לריך להאריך האאבס לאוקפת ביאור לאבאידים הקטנים אומר שבאמה שאמרו אבל בבאלה נגחן לא אלי אומר אוכר קיש לי בנאבאך וכו' כיונו לומר עוד דלא דמי הא לאוכר שור וכו' דאאם רובא ואינונא לא אייבי אלא בני לוקא לא בני אוכר דלא איבאה ליה לאוכר אי לרידיא אי לאאיבה ואה שאמר אם יבול לומר לו לאאיבה אבראתיו לך הם דברים שאומר האוכר לחזק עבבתו דבאי האאבת אין בקריאת אם אייבי רובא ואינונא בני אוכר כמו בני

לוקא

לוקח ואם כן אפילו רב יהודה נמרון דיקן • ואמת הדבר שהרי שהוקשות הם שוכרחים כדי לתרץ שקושיא שאמרתי • אמנם רש"י זכרונו לברכה אל מי דרכו בחוב המקשות שאינו מביא אלא לפירוש שבוני שלפניו יש לו הכרח חזק לומר שכשב וכבון המוכר שור לחברו ונמלא בהן וכו' ומה שאמר בכאן בגמרי בסמס לתירוץ הב' לו לקושיא וכחי לי דמי כדא וכו' לתרץ הקושיא ולתרץ לומר לא הקשו בכאן בעלי התלמוד וכחי לי דמי כדא וכו' כמו שהקשו שם וכחי לי דמי ריש"א וכו' ותחזק זאת הקושיא יותר כשכראה דא"א לתרץ בכאן התירוץ שאני שם • דבשרא ליפשר דליקר בדמי ריש"א • אבל דליקור כדא בדמי חביתא לי אפשר • שאם הכר כחיקר גם חבני" בהכרח יחיקר ולי אפשר שבכלי הקנון יחיקר בדמי הכלי הגדול ושכיקן מעין אחר • מה תאמר זאת לינה קושיא דהא קיימא לן דלרבנן אין הדמים מודעים בפרק המוכר את הספינה . ושם ברים הפרה ובריש המוכר פירות לא הקשו כ"א לדעת רבי יהודה ואם כן אין להקשות אלא הקשו אותה כיון דסיא לדעת רבי יודה ולא לדעת רבנן לזה אחריכו ואמרו דשם יפרשו דאפילו לדעת רבנן פריך . ומה שפירשו שם הוא דהיכא דרובא מעייב לחד וחזקה מעייב לחד אמריכן אפילו לרבנן הדמים מודעים והכי כמי דכותה דהיכא דהמוכר מוחזק רובא מעייב ללוקח והיכא דהלוקח מוחזק רובא מעייב למוכר ואם כן קשה אמאי לא פריך הכא כמו החם והתילו דלא שייכא הכא וכו' דקרובי' דמי הכר לדמי החביה. ולפי זה דוחק וכמעט אינו כן בעליתות לזה אמר לי כמי שמכ' לו כדים וכו' וכוכתם לומי שהמחלוקת בין הקונה והמוכי' אינו לענין הפסד ממון שבין מה ומה יתן לו המוכי' ללוקח שוי המעות שנתפסרו בו ואם מהכדים יתן לו מאה מהחביות לא יתן כי אם חמשי' נמשל אבל המחלוקת ביניהם הוא שהלוקח אומר שלא יקח כי אם חביות בשוויים והמוכי' אומר שלא יתן לו כי אם כדים בשוויי' ואף על פי שיתן כפלים מהחביות : ועל פי זה לי אפשר לומר הדמים מודעי' : ומיירי דאית ליה זחי וכו' בתו לתרץ קושיא לי כמשכת לתירוץ האחרון שאמרו לי כמי שמכ' כדים וכו' עם מה שהקדימו הם בתחלת הדבור חרוייהו לריכי ושיכול לומי הלוקח למוכי' לא אתן לך דמים אם לא חת, לי חביה וכרא' שגם הקושיא כמשכת לחלוקה הסכים שהזכירו הם והיא החלוקה שהזכי' רש"י ז"ל שיכול לומר המוכי' ללוקח וכו' וקדמו הם ז"ל תירוץ הקושיא החיא בחלוק' הא' שיכול לומי הלוקח למוכי' שקול כדך מעוה דקושיא ולכפרי' דגרסי וכו' אינה כמשכת אלא על חלוקה שיכול לומי הלוקח למוכי' לא אתן לך דמים וכו' כמנהג' בסוף והקושיא היא שבגמרא אמר מה דתיעא זיל בתר רובא וכיון שהרוב קורין לחביה חביה לא יכול לומי הלוקח למוכי' שיתן לו חביות אלא הלוקח מחוייב לתת הדמי' למוכי' כשיתן לו כדים כיון שהוא אמר כד קמשמע לן דלא אזלי בתר רובא • וקש' דמה בכך אף על גב דכזיל בתי' רובא יוכל לומי הלוקח למוכי' לא אתן לך המעות אם לא תתן לי חביו' ולפרעון המעו' שאתי' אומי' שכתחיבתי לתת לך שקול כדך דהרי זה הלוקח הוא כמי שחייב אותם המעות למוכי' ויאמי' לו הכדים שאתה רולה לתת לי בעכה שקול אותם בפרעון אותו המעה שאני חייב לך דכבה הוא הדין • והכה הוא מעולה מה שאמרתי כי זאת הקושיא איכה כמשכת לתירוץ הא' שאמרו דקרובי' דמי הכר וכו' דאף על גב דהם קרובי' אי זה חילוף יש ביניהם ויאמר עתה המוכר אף על פי שאתה לקחתה ממני אלו הכדים בעכה אני לא אקח אותם בעכה מעך דאתה סברת וקבילה ואני לא אחזור ואקח אותם ממך אלא בשוויים ממש אבל לתירוץ האחרון שאין מחלוקת ביניהם לענין הפסד ממון אבל קשה הקושיא המכרחת לזה תירלו ז"ל דמיירי שיש לו מעות ללוקח שכשים מעות בב"ח ממוייב הוא לפרוע בעעות לא בדבר אחר ואי אחליכן בתר רובא היה מחוייב לפרוע המעות למוכר כשיתן לו כדים אבל השתא לא • ולכפרי' דגרסי בהפרה וכו' כלומר שבורכים גרסא שכמשך ממנה שדוקא כשיש מעות הדבר בעלמו מחוייב לתת מעות אבל אם אינם מעות הדבר בעלמו אינו מחוייב לתת מעות • ובשלמא בשוכר אפשר לומר כן שקבל מעו' מהלוקח וכשיש בידו המעות עלמם אי אחלי' בתר רובא היה מחוייב להחזיר המעות אם לא היה נותן חביות ושתתא דלא אחליכן בתר רובא פעו' אבל בלוקח איך אפשר שיהיו מעות הוקח עלמם לזה אמרו ז"ל דמיירי שהקנה הלוקח מעות אבל קרקע למוכר ואותם המעות עלמם הם בידו עדין ואי הוה אחליכן בתר רובא היה מחוייב לתת המעות למוכר וליקח כדים ושתתא יכול לומר למוכר אם לא תתן לי חביות לא אתן לך המעות ולאוי לדקדק בלשון התוספות שלמעלה בהקנאת הכד אמר ואקנה לו בקודר ובכאן בהקנאת המעות למוכר אמר והקנה לו אבל קרקע והקנה מעותיה כפי שרמי הדיבים כי הכד נקנה בקודר והמטבע אינו נקנה בקודר כי אם אבל קרקע כמעותיה הדין • או אחר כך החלו הכדים והחביו' וכו' גא לתרץ תירוץ אחר למה שהקשי' לעיל ליה שקול כדך בזוזך כי דוחק הוא לפי כל אלו הטכאי' שאם שהקנה לו אבל קרקע וכו' ולכן תירלו זה התירוץ האחר דאף על גב דליה זחי לא אלי לומר הלוקח למוכר שקול כדך בזוזך לפי שהחלו אחר כך בעשל שקנה אותם בעכה ושתתא לא שוו אלא חמשים • אי כמי הכי פירושו מה דתיעא וכו' בתו לתרץ הקושיא שהקשו ומחו אי דמי כדא אי דמי חביתא בתופן שליי לפי שבכנד התירוץ הא' דקרובים דמיהם לדמי החביה וכו' יש דוחק כמו שבתבתי • וגם לתירוץ הבני אי כמי שמכר לו כדים וכו' יש קושיא חזקה

בתב' עד שהלרכו לומר ומיירי וכו' ולכפרים וכו' ולפי שגם כל זה דוחק בתבר שהלרכו לומר לקיים התירוץ שבני שהוא לי כמי שמכר לו כדים ומלי אחר כך מחלו הכדים והחביות . גם זה דוחק לכו בתו לתרץ הקושיא הבברים ומחזי לי דמי כדא וכו' בתופן שליי ולתלמיד שיעאל מי יגיד לבי בחיה עקום מעיבין הסמוס לדוחקי' הבשבכים לתירוץ הב' אי לקושיא וכחי לי דמי כדא וכו' אומר שמלבד שהדבר מוכן מעכיכו עוד יש פי' לדבריהם כי בשהביבו לדוחקים הבשבכים לתירוץ הבני לא אמר לי כמי בגוס אחד עשם • אמנם עתה אמרו לי כמי ואוא אלון בעלמו שאמר בתירוץ הבני לקושיא וכחי לי דמי כדא וכו' ואוא בזה אמרו לומר לקושיא הבוגיא ג' לקושיא וכחי לי דמי כדא וכו' ואוא בזה אמרו כי בכאן בעלי התלמוד על אותה הסתקדמה דברו בשאמרו דלא אחלי' בתר רובא רולה לומר שהדמים מעייבים לחוחזק • ויעוב שהמוכה הזאת ויאורה אוא שבוע כי הקושיא היתה כפי מה שבתבתי לעעלה לקוח ממה שפירשו הסוס' עלמם בבני הבוגיות הבתכרים שכיון שבכאן הוחזקה מעייבה לאחד משם ואוא לאחר כחי לי דמי כדא וכו' כדי שיהיו הדמים לרוב לו לוחזק ולזה הבינו ואמרו שהם הם בעלמם דברי הגמרא ומש"ה קמשמע לן דלא אזלינן בתר רובא מקום הדמים מעייבי' לוחזק בשכאן אומרים דכיון דהמוכר כבר קבל המעות ומוחזק בהם דיכול לומר ללוקח אלא יתן לו כי אם כד מקום דלכד קלא חביה ולא אזלינן בתר רובא הבבה היא מפני שהדמים שקבל הם דמי כד ולא דמי חביה והדמים מעייבים לחזקתו • ואוא הדין דאוה אלי לומר חיפכא וכו' קשה לשם קושיא חזקה בכנד מה שאמר והיא דכיון דהבבה דלא אזלינן בתר רובא אלא בתר חזקה היא מקום דהדמים מעייבים לוחזק אם כן איך אמר שהם דלא אזלינן בתר רובא והלא כראה דהחזקה והרוב שקולין הם לכן אמי דאוא הדין דאוה אלי לומר חיפכא אלא מקום דמחכיתין וכו' ומבואר הוא • ולפי זה אחי שפיר בפי וכו' רולה לומר אף על גב דלמעלה בשם רבינו חם כתבו דאפשר ליסב הבוגיא הזאת עם סברת רב ולא פליגא עליה הבתחא לפי זה לאו דוקא לא פליגא עליה אלא אחיא אליבא שפיר בפי מאליבא דרב מהמעם שכתבו הם זכרונם לברכה ואוא מבואר • זהו ביאור דברי הרבור כולם ולא בשאר לי לבאר אלא מה שאמרתי למעלה לתת לי זה קבר לומה אמאי' הבוגיא שבני בעלי התוס' ואומר רבינו חם עם מה שאמר למעלה חרוייהו לריכי ליאלא לון המפלפל אלא יתבתק בזה שכתבתי • ומה שיש בידי לומר אוא דמש"ה שמבו בעלי התוס' ואומר רבינו חם לזה שאמרו למעלה ולא עבו לזה דבור בפני עלמו על מה שאמרו בגמרא מהו דתיעא ריזיל בתר רובא וכו' מקום דכותם ליסב הקושיות שיש בבוגיא הזאת מהבוגיות הבתכרות כמו הקושיא האחת שהילו בזה שאמר ואומר רבינו חם • והקושיא האחרת של ואם תאמר וכחי לי דמי כדא וכו' והתירוץ לאותה הקושיא האחרונה הוא יותר קל לתלוק' שהמוכר יכול להכריח ללוקח כשהמוכר מוחזק מחלוקת שהלוקח יבול להכריח למוכר שהיא החלוקה שהדבו בעלי התוס' כמבואר בזה שאמ' ומיירי דאית ליה זחי וכו' ולכפרי' וכו' כאשר ביארתי הכל בתורך למעלה ולכן שבבו אלו הקושיות והתירולם לחדוש שהדבו הם כדי להסיב לאותם הקושיות אפילו על פי דרכם דרך חדשה : עד שלבסוף מבא אותם הקושיות העלו כי לא לבד אפשר לייסב הבוגיא הזאת אליבא דרב אלא דאתי שפיר בפי אליבא דשמואל • וה' יזכנו לראות מהרה בבנין הבר אל • ויקבץ בפוטות יהודה ובדמי ישראל ויבני אדמתה עפר יקילו עם עשה ואחרן בבתביו ושמואל :

הסובה לשואל ממנו קושיא אחת שבתקשה בה השואל בדבור אחד מן התוס בגיטין פרק קמא :

לא **בגיטין** פרק קמא בשאלתי על פירוש דבר קטן בתוספות שמתחיל אילימא חרש וכו' ולא בעי לתיבר כגון אלא וכו' הקושיא מבואר בדבור האומנם מי שיראה בינמות פי' מלה אלילה (דף ק"ד) גמרא על מתכיתין אלא ובקשה יבין אותו עיד דשם אמר שהאלם הוא בר דעת ופומיה הוא דבאיב ליה :

תשובה על דבר אחד מן התוספות בגיטין שבתקשה בה השואל :

לב **עוד** בשאלתי על דבור אחי שם בגיטין סוף פרק הנקבל שמתחיל אבל לבשיל יותר מרבי מאיר וכו' הקושיא בסוף הדבור מבואר לשם בסוף סוריות לא הבבר לא ר"מ ולא רבי יהודה ולא ג"כ הי מכייהו עדיף (דרבה) ובשאר שם בתיקו דבעו התם חריף ומקש' מתון ומקיק הי מכייהו עדיף תיקו ומה שבי' לי לומר בזה הוא שהתוספות לא רלו פירוש רש"י דמשמע בשהיה רולה היה חכם ולא בשלא היה רולה לדיבא לומר דלא היה חכם בשום זמן אבל אם נאמר בשהיה רולה היה חכם יותר מר"מ לא קשיא דבשלא היה רולה לא היה חכם יותר מר"מ אבל היה חכם כמותו • ודילמא ר"מ וכו' בלו התוספות לתרץ קושיא שיש לדבריהם והיא דלמא ייתם חכמתא רבי יהודה שהיא יותר בשהי' רולה מר"מ ולא ייתם חכמתו בערך אחרי' • ומה הם התוארים החמדיים שהיו לאלו הבכים תמיד רולה לומר המעלה והמדרגה בחכמה שהיה לבל אחד מהם בפני עלמו והמעלה והמדרגה שהיתה מהוספת ברבי יהודה בשהיה רולה • ואמר מר"מ חריף ומקשה ורבי יהודה מתון ומקיק על הרוב • ואלו הם תוארים כמלאים בחכמים ובכיהם שיש בדאמרינן בסוריות ורבי יהודה בשהיה רולה היה חריף ומקשה גם כן כמו ר"מ אלבד התואר הכמלא בו תמיד דהוא מקיק ופירו' הוא בכה דרבי יהודה חכם מרבי מאיר בשילה שהיה כמלא בו התואר שיש ברבי מאיר והוא חריף ומקשה ומוסף עליו דמקיק אומנם בשלא היה רולה היה מתון ומקיק ואז יאמר עליו שהוא חכם כמו רבי מאיר דשם הוא מתון ומקיק לחריף ומקש' אבל לא היה חכם יותר ממנו ומה שאמר ודילמא הוא כמו וכראה אבל לפי שהוא דבר נופל בעליות והם כמתבאלים אומרים כן לכן אמרו ודילמא וכו' : ומה שייחסו הם אלו התוארים לאלו החכמים

בזה

אמה המופן ולא אמרו בהפך כיון שהכל מדעתם ולא יש ראיה לבעלי התוספות שהיו כן הוא לפי שכבר ידענו בעוקם אחר שרבי מאיר היה חריף מאד והיה דוחק התורה כלה באחרונים והשעה פרים נמצא באחרונים והשעה פרים טהור כדאיתא בערובין פרק קמא ופרק כילד מעברין :

אדון תוספ טעמא והביעות שהיה מובא לאוכן ומשמען והוסיפו בים דין

מה שאני מובא בפני בית דיכסה הלדק שבאותם הקנים שהוא שמה ועשרים יום לחדש אדר לאשון שנת רפ"ח ליצירה ובאותו הזמן היה פאטור כבוד רבי שבתי כהן מכבוד ר' יחיאל כהן וכבוד רבי יחיאל החכר כ"ע היה נרדף והיה חייב לו שך מעות ואמרתי לו כבר ידעת שבעונות אתה נרדף ואיני יודע איך יפול דבר וכבר ידעת שלא היה לי שום ריוח באלו המעות שהלויתי לך אלא להעלות נפשך לכן אני מחלה פניך שתפרע לי מעותי ולא תשלם לי רעה תחת טובה מיד שלאמו אחר הנכבד כבוד ר' שבתי הכ' בפני קופר ועד ואמר ליה ר' יחיאל החכר אותם הקורו לפ"י לים וקאלי"לא שקיתי על ידך ממיקיר יאקו"מו מאכיפי"רו והם בידך תנהו להחכם הרב כמה"ר יעקב בי רב שאני מכרתי אותם לו ונפניו לקח הקופר קנין איך הקנה לי אותם הבשמים כבוד רבי יחיאל החכר בהתקי"ע פרחים והקנה לי בפניו ובפני קופר ועד אותם הבשמים שקנה אותם כבוד ר' שבתי ממיקי"ר יאקו"מו מאכיפי"רו החכר בעד כבוד רבי יחיאל הנזכר והודה כ"ר שבתי שים בידו אלו הבשמים ושקנה אותם בזה הסכר ואיב את עצמו להגיעם בידי אז ביד מורשה שלי אחר זה נתאלכו הדברים על ידי אנשים רבלים שהיו ביני ובין כבוד ר' שבתי החכר והולרכנו לפרש שהיה פעור אם יחזור אותו העאפור של מאכיפיירו שהיה שם בחלב לעכב ולערער על אותה המכירה בחכאי שיבית עדים יהודים שהוליכו לקאד"י ואייבו הקאד"י להחזיר הבשמי' ובחכאי אחר שאם לא ילך מורשה שלי שמהחלב לקחת אותם הבשמים שיהיה פעור מאוכני הדרך אם יבאים רבי שבתי ואיבים הבעלים שרלאנוים שהוא רבי יחיאל ואחר זה הלך כבוד רבי שבתי לחלב ועשיתי מורשה שלי להחכם כבוד רבי אברהם ן' נחרא שיקבלם שם מידו וגם לקחתי כח' ממיקיר יאקומו מאכיפירו לפאטור שלו שאלו הבשמים היו שלי ולרתי להחכם כבוד אברהם החכר שיתן אותו הכתב בפני כבוד רבי שבתי הנזכר ובפני עדים לפאטור של מיקיר יאקומו מאכי"פירו וכן עשה כפי מה שאמר כבוד רבי אברהם החכר והוא לא נתן לי כלום ואני מחלה מכם בית דין הלדק שיתן לי אותם הבשמים אם מכרם שיתן לי הקרן והריוח :

השיב כבוד ר' שבתי הכ' ואמ' שיום מהימים שלא אחרי כבוד רבי יחיאל כהן ואמר אלי למעני תעשה עמי חסד והוא שאנכי קניתי מעט בשמים ממיקור יאקומו מאכיפירו ואומר מיקיר יאקומו שאלו הבשמים הם באלב ביד שלו אחר שמו מאדי"לו ואני אין לי שמה בחלב שום אדם אחוב שיקבל אלו הבשמים בעדי לכן למעני אם יש לך שום אחוב שם תכתוב לו שיקבל אלו הבשמים בעדי ובשמי מיד מאדי"לו החכר ואני כדי לעשות עמו חסד אמרתי לו לכבוד רבי יחיאל הנזכ' אני אכתו' כתב ליהודי אחד בחלב שמו בד"ר שיקבל ויטול אלו הבשמי' הנזכ' בעדך ובשמך . ומיד הלך כבוד יחיאל החכר אלל יאקומו הנזכ' ולקח כתב ידו של יאקומו לאדי"לו שימסו' ויתן ביד בדר החכר הבשמים שים לו בשם יחיאל ור' יחיאל הנזכ' אז שלח הכתב של הערל הנזכ' וכתב אחד מכתיבת ידו לבדר הנזכ' שיקבל ויטול הבשמים מ ד מאדי"לו על שמו ואחר שהגיע הכתבים לידו הלך בד"ר הנזכ' אלל מאדי"לו והראה לו הכתב של יאקו"מו והשיב לו מאדי"לו שהוא אינו רולה לתת ולמסור הבשמים הנזכ' בידו לאלטרין לפי שים בידו מעט בשמים מיאקומו ואינו יודע אם שויש מועט לו מרובה ואינו רולה למוסרם בידו עד שאראה כתב אח' פעם שנית אבל למענך אעשה זאת שבביתי יש מאגאזין אחד ואנחנו הבשמים שם אחת ב' מפתחות ויהיה בידך מפתח אחד ואחד אחת ידי עד שיבא כתב אחר מיקומו ובדר הנזכ' כתב אחד ליחיאל ואמר ליה שהכתבים שלא אליו לקבל הבשמים שכלם הבל מאדי"לו הנזכ' לא רלה לתת לו כלום על פי כתבו אז הבן רבי יחיאל הנזכ' ונחרעם על יאקומו ונתקוטט עמו איך שאק ממנו באלו הכתבים שלא רלה הפאטו' מאדי"לו החכ' מאומה לבד"ר החכ' והשיב לו שהוא יסור לכתוב פעם שנית אליו והיה דוחה לו בדברים מעת לעת ומיום ליום בין כך ובין כך אחר ש"ו אז כ' יום נפל רבי יחיאל הנזכ' מעל גלתו אשר היה לו מקודם ויאקומו הנזכר כראותו שנפל רבי יחיאל מעגלתו אז מיד שלח רן אחד למאדי"לו החכ' שהחלב שיטול המפתח הנזכ' מיד היהודי בד"ר ואם לא ילכה לתתו שיפתח פתח המאגאזין ויקח הבשמי' ויעקרם ויתנם ליד ערל אחר וכן עשה מאדי"לו שבב' פתח המאגאזין ולקח הבשמים ומעקרם ליד ערל אח' כמו שכתב אליו יאקומו ואח' ש"ו אז כ' יום שלח אחרי החכם הרב במה"ר יעקב בי רב ילו' ושאל מעמי שאקפי' ואגיד לו ענין אלו הבשמים ואמרתי לו שאין מעשות בהם כלל והענין מבולבל הרב' בין כבוד רבי יחיאל ובין יאקומו על אלו הבשמים ואז שתק החכם הרב המכ' ולא השיב לי מאומה ואחר ח' אז ' ימים פגעתי עם הרב החכ' ואמ' לי תעשה עמי חסד שאם באולי תלך לחלב ואי זה ערל יתן לך שום בשמים בשם יחיאל הנזיל' אליו שתתנם אלי ואנכי אעשה עם רבי יחיאל החכ' שיהיה מפויים מזה ואני אמרתי לו להחכם הנזכ' שראה לו שאין מעשות כלל באלו הבשמים והשיב לי ואמר מה יש לך בזה אם תקבל שום דבר מתנם לי ואם לאו אין עליך שום חיוב ואני אמרתי לו איני יודע אם אלך לחלב או לא אבל אם אלך לחלב בעזר' הבשם יהעלה ב"ה ויתנו לי שום דבר בשם יחיאל ויגיע לידי בלי עכעור כלל כמו שאבאיר אותם לרבי יחיאל הכ' אביאם אליך ואח' שאין לי שום אחריו' ואיבו כלל לא אלך ולא יחיאל אלך כ"ם אלא דרך חסד אעשה זאת ואחר כמה ימים שלבתי לחלב ולא אלאתי שם לאדי"לו ושאלתי לערל א' אם היה רולה לתת לי בשם יחיאל אלו הבשמים והשיב לי ואמ' שאין בידו שום דבר מיחיאל ולא מיאקומו ובידי לא היה שום יכולת והרשאה לתבוע שום דבר ממנו לא אלד

יחיאל ולא עלך יאקומו ואח' כמה ימים בא בבוד רבי יחיאל לחלב והבע מה שערל הבשמים ולא נתן לו מאומה ואם באולי החכם הרב ירלה בפני בית הלדק שום שקר מכתיבת יד כה"ר יוסף עלכון עלי גם יש לי שטר מכתיבת יד רבי יוסף הכהן לזכות ולרלאה בידי כבבד ההוא שנ' ואמר שיש לו עוד טענות אחרות ומכאן ועד עשר יבילאם ומפני זה לא השיב הרב החכ' ילו' לטענותיו אלו והכל שריר וקיים .

השיב החכם הרב שכל מה שטענו כבוד רבי שבתי אינו אמת חוץ מבבודו שמה שאחר ש"ו יום שקאלתי לו אם יש מעשה באותן הבשמי' אם לאו ושהשיב לי שאין בדבר מעשה ושהיה הדבר הבולבל בין יחיאל ובין מאכיפירו מפני שכבר הערל פתח המאגאזין ולקח הבשמי' הנה מעולם לא ענו אלו הדברי' ביני ובינו אלא אדרבה שכשבא לי כמה שבועו' שלא היה שום חשש בענין אלא שאעשה חשבון כאלו הם בידי שלף על פי שעדיין נשאר' מבעול א' מן הגו' באאגאזין עם מבעול בדר מורשה שלו לא היה זה אלא מפני שלא היה לו רשות ממאכיפירו לתתם אלא ביד רבי שבתי ושכבר העיד עדי' בדר על מורשה מאכיפירו איך כשיבא רבי שבתי יוכל להסיר אותו המבעול מפני שהבשמים לא נתן לי רשות מאכיפירו לתתם אלא לרבי שבתי והנה זה הודה בשטר המכירה של כבוד ר' יחיאל איך היו בידו אלו הבשמים ובמעמד שלשתנו הקנה לו רבי יחיאל בקנין אותם הבשמים ואמר ליה לרבי שבתי שיתנם לי שקניתי אני אותם בו ביום קרוב לאותו המעמד הודה רבי שבתי בפני כולנו בשטר אחר חוץ משטר המכירה איך היו בידו אז הבשמים בב' מבעולים וחייב עצמו באותו שטר ליתנם לי אז למורשה שלי ומפני שערער רבי שבתי על זה הטעם לבשת מה שאני יודע והוא אף על פי שאמרו לי שאנשיהו לחוליך לפלכון לפני הקאדי ובכתב הפך אותו השטר וגם הוליכו לעד כבוד רבי משה אשון איני יודע אם הו' אמת שבתי בהפך אבל לערבאות הוליכוהו בפני ומן הדין אפילו אם הוא אמת שכתב בהפך אינו כלום דכיון שהגיד שוב אינו אחר ומגיד אפילו בדלטנא בל שבן באונס להרחיק לזות שפתים ממני בשלמא אחרי כבוד רבי משה לוי כ"ע לב' וב"ר אחר ע"ו ואחר שטר המכירה מפני שאמר לו כ"ר משה הנז' שגזם על רבי שבתי שהיה רולה להלבין אותי שהיה לי נכסים רבים מר' יחיאל אמרתי לו אני איני הושם מכל אלו הדברי' אבל שלחו אחרי ר' שבתי וגזרו עליו חרם שיאמ' האמת ומה שהוא יודה בפיו העידו עליו ואז גזרו עליו חרם שיאמר האמת ואמ' שהאמת הוא מה שכתוב לעיל אלא שלא היה אומר בפירוש בשטר שלכון שהיה פעור מהאוכנים ואמרתי לו בבית דין שהוא אומר שהוא פקדון בידו פעור אחה מן האוכנים ואמ' אעפ"כ איני רולה שתפרשו השטר שלמעלה בפני עדים ואז הודה בפיו ר' שבתי איך היו אותם הבשמים ב' מבעולים כנזכר וחייב עצמו שכשילך לחלב שהו' ילך ליקח הבשמים ואם יעשה לו מורשה מאני פירו אז זה עכוב חייב עצמו להוליכו לקאדי ולהוליך עמו ב' עדים כשיש שהקאדי חייבו להחזיר לו הבשמים אז יהיה פעו' מן האוכנ' אם יביא שטר כתוב וחתום שחייבו ה קאדי ואם לא יביא שטר אז יהיה חייב ליתן לו הבשמים אלא שיהיה פעור מאוכני הדרך אם יביאם הוא ואני כתבתי שיתכם בחלב למורשה שלי ועוד שים לי ב' עדים החכם כר' שלמה חזן והחכם כר' אברהם ן' נחרא איך הודה בפיו שלקחם מידו בחזקה אלא שהא' מעיד שלקחום יהודים נקובים בשם בחזקה והאחר אמ' שהיו רולים לקח מידו בחזק' ולא זכר מי ע"כ כשלמו טענותי . וכשילו בית דין לפסוק הדין אני אראה להם הטעות :

השיב כרבי שבתי ואמר שמה שאמר החכם הנזכר למעלה שאני נתחייבתי בשטר המכירה וגם בפני כרבי נתן עצתיה וכרבי משה הלוי נתחייבתי פעם שנית שמעולם אני לא הודיתי בשום דבר ובשום חיוב ובשום הודאה אלא בזה לבד שאם קאדיאו יתן לי שום דבר בשם יחיאל שאני מביאם אליו בלי שום חיוב ואחריות ואונסים כלל והכל שרי' וקיים וכשלמו הטענות :

במותב אלאח כחדא הוינא כשהעתקנו עופס אלו הטענות הכתובות למעלה ומהעבר הלז שטענו מורנו הרב הנעלה כמוה"ר יעקב בי רב ושבתי כהן בפני בית דין אות באות תינה בתיבה ואחותים בטענות הנזכר הבית דין שהם החכמים כ"ר ילחק חבר וכ"ר ילחק ן' חיים וכבוד ר' משה ברור . ולכנכנת הדדך הנכתו התורף ושלחנו התופס הנכר והיה זה ביום ג' כ"א לכסלו הרל"ז לבריאת עולם למניינו פה לפת . והכל שריר וקיים : **שלמה ליאל · שלמה אזובי . יואל ן' אל רב .**

יודעים אנו עדים חתומי מעה ומעידים עדות ברורה איך הודה בפניהו היקר ומעולה כבוד רבי יחיאל הכהן הדר פה דמשק דאמשק שהוא חייב להחכ' הבל' מורנו ורבינו כהר"ר יעקב בי רב נר"ו תתק"ע פרחי' שוה כל פרח עשר' קאטעם ומכר לו בעד' כל הגיזופלי וקנה בשם הנקרא בלשון לעז קאלבום וקבילה שים לו בחלב מאגאזין אחד תחת יד היקר ומעולה כבוד רבי שבתי . הכהן ומכר אלו הבשמים המכר כבוד רבי יחיאל הנזכ' להחכם הנזכ' בשביל החוב הנכ' מכירה גמורה שרירא וקיימ' דלא למהדר מינה ודלא להשגאה בה מן יומא דנא ולעולם בפניהו אמר כבוד רבי יחיאל הנזכ' לכ"ר שבתי הנזכ' שיתן להחכם הבלס המכר הבשמים שהם שלו לפי שהוא מכרם לו בשביל החוב הנכ' וקיבלא אנן שהדי מן כבוד רבי יחיאל הנזכר להחכם הבלס הנכ' על כל הכתוב עליו למעלה קנין שלם מעכשיו ובמכא דכשי' למקבי"ל ביה כהוגן וכתיקון חכמים ז"ל דלא כאקמכתא ודלא כטופסי דשטרי ולפי שעבר כל זה לפניהו להיות לזכות ולרלאה להחכם הבלס המכר כתבנו וחתמנו שמותינו פה והיה זה בכ"ו יום לחדש אדר ראשו' שנת הרפ"ח ליצירה למניינו פה דמשק דעל נהרי מאנה ופרפר מותבנ והכל שריר וקיים :

ובפנינו העדים הודה כבוד ר' שבתי הכהן הנ' שים בידו אלו הבשמים הכתובים מהעבר הלז ושהוא יתנם לה"ה כמהר"ר יעקב בי רב אז אמר שיקבלם

נעדו ומי זה ביום הכתוב מעבר הלא מהשכה המכי גם כן : והכל שריר וקיים

מה שאומר למעלה שהודה רבי שבתי כהן שים בידו הקרופיל והקאלילה הכתוב מעבר הלא יובן זה האופן שרבי שבתי המכר יש לו מורשה אחד בחלב יכתב לו שיקבל זה הקרופיל והקאלילה ממורשה של מיקיר יאקומו מחליפיהו שלשם ולא רלה אלא ליתן הקרופיל והקאלילה בשתלחין אחד ויהיה מכשל אחד למורשה רבי שבתי ומכשל אחד למורשה יאקומו מפני שאומר שמורשה של מיקיר יאקומו שאין לו רשות ליתן הקרופיל והקאלילה אלא ליד רבי שבתי עצמו והעיד האורשה של רבי שבתי עדים על מורשי של מיקיר יאקומו מחליפיהו כפי מה שכתב שאותם הבשמים הם לרבי שבתי וכשיבא רבי שבתי לחלב שיפחתו השתלחין ויחזיקו הבשמים ביד רבי שבתי המכר ועתה חייב עצמו רבי שבתי שבשביל לחלב ילך הרבי שבתי עם ג' עדים אלו מורשה מיקיר יאקומו ואם יפחתו לו השתלחין ויחזיקו ביד רבי שבתי הבשמים יהיה חייב להגיעם ליד היה כמו"ר יעקב בי רב יוי אז ביד המורשה שלו ואם יעשה לו מיקיר יאקומו לאחם מיכוד יהיה חייב רבי שבתי להוציאו אלו הקאלי ולעשות כל השתדלותו להגיל הבשמים מתחה ידו ואם יגיל הבשמים מתחה ידו הוא חייב להגיעם ליד החכם המכר בבכר ואם לא יוכל להגילם אז יהיה פטור רבי שבתי המכר מפני שלא חייב עצמו בחוכים ובתנאי שרבי שבתי יביא עדים עכשו אוך הקאלי להגיל הבשמים המכר וכשיבא כתב מהשופט ועדים שעשה כל השתדלותו ומתמת חוכם שאירע לו לא היה בידו יכולם להגיל להבשמים אז יהיה פטור ואחריו דרך על הבעלים הרשאונים והחולאות על הבשמים : והכל שריר וקיים ולזכות לבי' שכתות לו לנו לכתוב ולחתום :

במותב תלתא כחדא הוכא מדאיתבר' לה דהכי שהדיין דחתימין לעיל ד' איכון כתן בר לוי עוביאה והלעיר עשה הלוי דאיכון נופא דשהדיין אלין אשרכותי וקיימנהי כדחזי והרי הוא מלום ומקיים .

ב מותב תלתא כחדא הוכא כשהעתקנו אלו השטרות הכתובי' לעצלה ועבד' הלא שהחוקף עלמו אות באות תיבה בתיבה והיו מחומים בשטרהאלין יוסף פלכון ומשה שטון ובפירוש של השטר הב' היו מחומי' בו כהן עבדיל' ומשה לוי ונקיים בים דין היו מחומי' החכמים כה"ר יעקב די קוסיליל' וכה"ר משה עמרלמי ושלמה ליאל ולסכנת הדרך הנחנו התורף עלמו בידיהו ושלחנו הטופס החכר והיה זה ביום ג' כ"ח יום לכסלו שנת הרכ"ז ליצירה לעכיהו פה לפת .

והכל שריר וקיים . שלמה אחוזי · שלמה ליאל · יוחל ן' אל רב .

במותב תלתא כחדא הוכא די דיכא כדאתא קדמנא החכם העלולה כה"ר שלמה חזן והעיד בפניהו בתורת עדות ואמר שהיה כמלא בלידון מולאי כסוף שעבר עשנת הרל"ו והיה שם שבתי הכהן שיזיליאנו ומדבר עמו דברי שלום לשום השלום ביהו ובין מורהו הרב הבעלה כמה"ר יעקב בי רב וקרף הדברים שדבר עמו אמר לכ"ר שבתי שמעתי שהרב שאם לקח מי זה אים או אמה הבושם שהיה לו בידך בחלב שהאמר לו מי הוא והוא יקחנו מידו אז השיב כבר ר' שבתי ואמר אמת הוא שלקחו היהודים הבושם של הרב מורהו ואני אומר לרב מי הם וגם אלי אמר מי הם אבל איני רולה לזכרם והיה זה ביום מ' כ"ו יום לחמות שנת הל"ר · והכל שריר וקיים ·

בו ביום העיד החכם העלולה כה"ר אברהם ן' עזרא הרופא בפניהו בתיבה דין מ"מ שהחכם מורהו כמה"ר יעקב בי רב כתב שילך בחלב לשבתי כהן שיקח מידו הקורו כפיל וקאלילה שהיו מקודם מכבוד ר' יחיאל הכהן שקבי אותה מעיקיר יאקומו מחליפיהו והיו ביד כ"ר שבתי המכר ואזר כבוד רבי יחיאל יאמרו להחכם מורהו המכר ומדבר עם רבי שבתי ושמביא לו שהיו רולים לקחת אותם הבשמי' ממנו בחזקה אבל הוא יתמהל לשלא יקחו ממנו ועוד העיד החכם בעד רבי אברהם המכר שיתן כתב אחד שהיה שולח מחליפיהו ויתן אותו כתב בפני עדים ובפני שבתי למורשה של מחליפיהו ושכן עשה והכל שריר וקיים :

במותב תלתא כחדא הוכא כשהעתקנו אלו העדויו' המכר מהתורף עלמו אות באות תיבה בתיבה והיו מחומים בשם חכמים כה"ר שלמה חזן וכה"ר אברהם ן' עזרא ולסכנת הדרך הנחנו התורף עלמו בידיהו ושלחנו הטופס המכר והיה זה ביום שלישי חי' ועשרי' יום לחדש כסלו שנת חמשת אלפים ומאתים ושבע והשמים לבריאת עולם לעכיהו פה לפת · והכל שריר וקיים · שלמה ליאל · שלמה אחוזי · יוחל ן' אל רב · אלו בים דין מחומי' עשה הנהנו אלו הנעבר' הנמנים והעדויו' מהשופט שנת אלפת תנבה והכוכן נמהרה בידיהו אות באות תיבה בתיבה עם טופס הקיום בים דין · ולרלוה מחומנו שמוהיהו פה :

לוי בכמה"ר **יעקב** ן' חביב זלה"ה : **מאיר** בכמה"ר **יוסף** פלטי זלה"ם .
דוד ן' שושן זלה"ה :

על זה הדין הכתוב למעלה נקם מעני המכס הבלם המכר שלכתוב שנקם לזכותו יען כי לדעתו הדין שטוב ומי שהבתי לו כתב נקולר כי היה לי שזק גדול בעני' לשמי הדין מעו כיון שלותם הבשמים לא היו ביד שבתי ומה שנמשיב בשטר הלמרון היה בלי קנין אלא דברים בעלמא ומל כתבי זה שלא לי הוא כתי' ואז הלרכתי אני להשיב לו שמותה בגיטור הטעמות שמכשלן לא נרלה בעיני שהדין שמו . וחזו נוסח כתבו .

המלם הטעמולה שדיי כמה"ר לוי ן' חביב יצו' כתבך קבלתי והשבתי עליך הבלא ובלא שלותו הנפקר שהשתנקת נאותו הדין שבתבת בעלו אלא שיו הבשמים ביד שבתי אלא היה מוטיל כיון שלא יהיו אלא דברים בעלמי ואין אני יודע מה אמה קורא אלא שיו הבשמים בידו אם לים לומר בידו מעם או בלשונו . בידו מעם אי ליפשר שיהיה כונתך אלא מה שים לך למיעד בלשונו ואני לדעת כולי עלמא הנקדון בכל עקום שיהיה הוא בלשונו אם יודה הנפקד ואני בכלון הודה הגוי שהיה הנפקד וכלי"ר גם כן שהיה בידם הטפסות שהם בעבדים ובשרות אם אמר שהיה הנפקדון של שבתי ואם כן אני הבעלים בלשונו וכיון שלקח קנין מר' יחיאל כ"מ שהקנה אותן הבשמים אני בלשונו הוא בעל דין ואינו שלים והוא אומר אלי וכ"כ הרמב"ן ז"ל בהלכת מכירה כ"מ וזה לשונו אי שהיה לו הנקדון ביד אי אי אני זה מקנהו כו' לפי שהנקדון בלשון בעליו הוא כו' ואני אני אני הודה הגוי הנפקד אותם הבשמים אם של שבתי ואם כן אני בלשונו אינה עכין כלל כ"ר ולדידך מי מקנה מפניהו אז זה דבר ונא בזה אום מ' מרכי הקנאה והודה המוכר ואמר שאותו הדבר הוא הנקדון ביד ושאות של אותו הלוקח יהיה הדבר הזה קנוי ללוקח חזי אינו כן כפי הדין ולשיהים קנוי יהיה לדיך המוכר להשכיר ללוקח שמקום שנו הדבר ההוא ואז שהיה המכירה קיימת כמבואר בכתב מקומות וכתבו הרמב"ם בפרק שלישי מהלכות מכירה אי שאותו הנקדון אינם שהיה בו הדבר ההוא יהיה של הלוקח והוא מוסכר לאוכר המבואר בעלמא פרק קמא וכתבו הרמב"ם בפרק המוכר אמר לפ"ז יש לנו לומר דאפי' דכתב הרמב"ם מי שהיה לו הנקדון ביד אי אי זה מקנהו כו' לפי שהנקדון בלשון בעליו כו' אין כונתו לומר שהנקדון הוא בלשונו אלא הנקדון הוא בלשונו אלא הנקדון הוא בלשונו אלא ה

זה נראה אבל לפחות נלעוד מכלן שאם יש עדים שפחה הנני גדלון שנמי והוא נתן שפחתה שמייב גם על זה יראה כ"מ לפי זה לי לוי לחפות והמיבני דבר ומסנתולי לא מחוה לדעתי כיון שיש ביד שפחה מראבנע מכבים נשמי לא לקפיד בכך הנ' שהאמי הוא שהייתי שמש מאד שהיה הדין בתוכן שהייתי יכול לפקוח בו כאשר עם לבנך והאל הוא עד בזה . בין כך ובין כך יהי לבך בטוח שעוד כל ימי עולם לא ידע רבי שנתי שאני דברתי בזה הדין בלבד גם לא שום אחד מכל בני בריתו ואנשי שלומו ומלום רב לאוהבי תורתך אמן . כללנא לאמיתא לוי בכמה"ר יעקב ן' שניב זלה"ה :

לפערופסים של יתומים שכתבנו עצור חובות לביתם ויתומים עדיין קטנים הם אם לריכין לעמוד בדין עם בעלי חובות :

לה **מה** שאני החתום למטה מעיד כמו מ' מלפערופסי היתום אברהם יצ' ן' אחרון הרב הגביד כמה"ר יצחק הכהן שלחל זלה"ה לפי כבוד תורת החכם השלם כמהר"ר לוי ן' חביב יל"ו ז"ל על יתומים שבתבנו עצור הוא ז"ל הגביד לחביעה שמצא מרני החכם כה"ר יצחק דימוליכא חביב כ"מ על הגביד החכר ז"ל מקך ג' חלפים וח"ק פרחים אבל שולחלי עם היות שיש לי טענות חמתיות ולאיות ברורות והמחלאות והודעות מוכיחות לבעל השער החכר ביעול נמור הן מנוף השער עלד שהוא קרוב לרחבו מלד חל לד כפי הבראה וכמו שהרחיב הדבור בזה אחר השובתי כי לא בחתי לטעון עתה אלא לשפוך את שיחי כי בלחתי בלבל שמוע ולאות ולא אוכל הן מלד כי דבר המה הוא שטער גדול הערך אשר כזה שהיה ראוי שיהיה שמור ומוכח בקופסא עד שיראה חדש כיום העשותו ואחרבנה השער החכר שהראה לפניהו יראה ממנו שהיה מוכח בקרן זויות כדבר האבד ועתה מחדש יצא לאויר העולם ונחקיים ונקבל תמיים אחר מיתת כה"ר אברהם הנחכר כ"ע זמן רב ואחר מיתת הרב הגביד ז"ל הן מלד שיש בידי שער או שערות החומים בקופר ועד כראוי ובפרט כהיבת יד הגביד ז"ל ועל דא ודאי קא שמני עשרים ז' או מ' יומים ערב לאחו מביתו ללכת למגדל מפחד המגפה ומשם יראה ביעול השער לבמרי כי אין יראת יי' אשר כמוהו לא ימצא בלבו עולם ובידיו יחוקקם בברחו ומתוקקי מות ומכל הנאמר וכרתה לעיל הים לאל ידי לבטל כח השער החכר ביעול נמור אבל מה לעשה שאני יכול להגיב ולטעון נגד שהביעה הנחכר' מלד שאין לי כח מלד הרב הגביד ז"ל וגם אין לי רשות פתח תורתיהו הקדושה . אין לי כח מלד הגביד ז"ל לפי שבזמן שמכה לפערופסים על בנו אברהם יצ' להחכם השלם כה"ר מי זה עכוב ולהחכם המעולה כה"ר שלמה עורפוש ולכבוד וכעלה כה"ר כהן שלחל כ"ע ולי אני הקטן לוה שלא יעשו הלפערופו' שום דבר שיהיה בו לוך אם לא בהסכמת השלשה מהם או לא יעשו הלבעה לפערופסים שום דבר שיהיה בו לוך אם לא בהסכמת רובם : והביעה מקבוס גדול אשר כזה יש בה לוך רב ועל"ס מאד לכן אין כח להגיב ולטעון עליה עד שישלמהיבו בעמדה יחד ובהסכמה אחת : ואין לי רשות מפתח תורתיהו הקדושה לפי שלו הוא שבשלשתיבו כהיה ביחד ובהסכמה מ' אינו רשאי שום אחד ממנו ולא כולנו ביחד להגיב על הביעה הנחכר כי כן פסק הרמב"ם ז"ל אין הלפערופסים רשאין לדון ולחוב על מנת לזכות ליתומים שמא לא יכו ומלא החוב קיים והמנהג הפשוט בכל הגלילות הללו לדון ולפסוק ע"פ הרמב"ם ז"ל ובפרט בדיני ממונות שבין אדם לחביבו . זאת היא השובתי לחביעה הנחכרת והיא היה לי ליחד הקיעה * אחת אני שואל ומבקש ודורש מאת החכם השלם הנחכר יצ' כמו ב"ד של ירושלם תוב"ב חו כמזכיר לפי שגם מעטל על כבוד תורתו לבקש ולחפש על זכות היתום שהב"ד לביתם של יתומים שו ומאלתי היא זאת שמאחר שאיברע חזקתו של השער שהראה לפניהו כה"ר יצחק יצ' מחמת הקריעה שהיה בו לרחבו מן הקלה אל הקלה כפי הבראה אין הבעה הי' והי"א ויש מאחרי השער לחזק בדק הקריעה הנחכר' לרועה מ' של ביר עוברת מן הקלה אה"ק על כל הקריעה ולחזק אותה הלרועה יש ד' לרועות אחרות ביר עוברות לאורך השער מראשו ועד סופו מלבד ג' לרועות אחרות ביר שיש בראשו אחד לרועה ואי לעשה ומי יודע אם היה כתוב על מי זה חלק מאותם החלקים שעליהם עוברות הלרועות הנחכרים השער הזה פרוע או הוא שער אמנה שחשב ואמר לקנות ולא קנה המרגליות הכתובות בתוך השער ואם יאמר אומר שיש עדים שלא היה כתוב שום דבר מאחרי השער כשהתקיים שכה ליפשר שמחק הטוחק הד' או מ' חיבות הכתובות על השער העוברות ומדיעות ביעולו מחיקה בלתי נראית לעין הבלתי מדקדק בה ואחר זה נתקיים בר מן דין ובר מן דין שהעדתם אינה עדות לגבי היתום לכן מלד כל האמור וכתוב לעיל אני כמזכיר ומחילה ושחול ומבקש ודורש מכבוד הב"ד החכר יצ' שעל המעון יצא מלפני כ"מ מעשה ב"ד חתום בחתימת ידו איך בא לפניו שער כך וכך מפלוני על פלוני ופלוני להעפיש לחתו אות בחות חיבה בחיבה ולרקום אותו בקריעותיו ולבוותיו ורשומותיו יען ובינן יהיה המעשה בית דין שסיא מהשעשה ההיא לזכרון ולאות ולמופת לזכות היתום אברהם יצ' להוליא לאור מעשהו ליגדל הש"ית לטען חסדו יגדלהו אמן וזה השבתי יום ד' כו' לחדש אדר שנת הרפ"ז ליצירה . כאשר הקטן דוד ן' שושן .

ביום הנחכר בעבר הלז בפניהו ח"מ בא החכם השלם הר"ר דוד החרוך יצ' לפני החכם השלם ה"ר לוי ן' חביב יצ' בית דין הלדק של ירושלם עיר הקדש תוב"ב יהיה לעד וי"ב שהגיב על הביעה שבתב החכם כה"ר יצחק מוליכא יצ' ממנו כמו אפערופוס של היתום אברהם יצ' ן' אחרון הגביד ז"ל ואמר שאם הוא אפערופוס כאשר כתי כה"ר יצחק החכר בהביעתו איבו רשאי להגיב על הביעתו לא לזכות ולא לחיב ואם יאמר אומר שהוא רשאי איבו מחיב וגם כ"מ הבית דין לא יחייבהו להגיב כי איבו יכול להזקק על הביעה כזאת ולפי שכך אמר בפני הב"ד הנחכר יצ' ובפניהו חתמו שמותיהו פה * עובד די קאסטרי"ו * אחרן בכ"ר עתה בכ"ר אחרן זלה"ה הסופ' .

ראיתי הביעה החכם המעולה כה"ר יצחק די מוליכא יצ' שבבע מהחכמי' השלמים יצ' אפערופוסי היתום אברהם יצ' הבגיד ז"ל חוב של שלש' אלפים וחמש מאות פרחים קולאלי' בעבר שהיה לאחיו שמעולה כ"ר אברהם די מוליכא ז"ל על הבגיד ז"ל ובאחורי שבעבר שהוא עדוקי' מחיבות כ"ר יש הקלה לאחרבו אחבע ולרחבו שלשה גם ראיתי תשובת החכמים האפערופסים יצ' על זה ועיק' דברהם כעת ראיתי לדון בדבר הזה בעוד שהיתום קטן וגם על זה הביע החכם החובע הנז' והאריך מלבד מה שהביע לעיק' הדין בחוב עלמו ואחר שראיתי כל דבריה' אומ' אם יש לדון בגוף הטענ' עלמו כאשר טענו ה"ה הר' דוד ן' שושן יצ' מלד המיבות שביר המרובקות באחרי הטעמי הרי הדין מבואר בפרק המזקיק בריחא מתורלה בגמרא אין האפערופסים רשאי לדון ולחוב על מנת לזכות בזכות היתומים וכתבו הרי"ף והרא"ש שם והעתיקה הרמב"ם ז"ל ואחר כל הפוס' בלי שום חולק כלל ולדעת כולם בנדון שלפניהו לא לבד אין רשאין לדון לכתחלה אלא אפילו אם דנו ונתחייבו היתומי' לא עשו כלום כן כתב רש"י בפי' גם בעל מגיד משנה לדעת הרמב"ם ולא זה בלבד אלא שדעת הרין ז"ל אפילו אם זכו היתומים בשבוף לא עשו כלום וזה לשונו בפרק האיש מקדש ולאמרינן הכא דבית דין מעמידין להם אפערופוס לחוב על מנת לזכות הייבו לומ' שמתחלה הם יורדים לזכות ואם חבו חבו אחרי יש להם רשות בדב' ולאמרינן בפרק המזקין דאין האפערופסים רשאין לחוב ולדון על מנת לזכות הייבו לומ' שידו מתחלה לחוב אע"פ שהבו לבשוף לא עשו כלום דכל מידי דליה ליה לאפערופסא למעבד אי עבדי לא מהני וכיולא בזה מלינו בתלמוד לשון מ' בל כוונת מתחלפות עד כאן לשונו . הרי אם כן לפ"ז הדין עם אפערופוסי היתום המכר שלא לדון בדבר הזה . גם אפילו אם יהיה בדברי החובע שהשער הוא קיים ומקויים ואין לדון בגוף הטער עלמו עם כל זה הדין עם אפערופוסי היתום דהא קיימא לן בערכין פרק שום היתומים אין מזקקים לבבסי יתומים אלא אם כן היתה רבית אוכלת בהם כו' וכתבתיהו הרי"ף והרא"ש בתוספות פרק אלמנה [ובערכין דף כ"ב והרמב"ם פרק י"ב מהלכות מלוה ולוה וסמ"ג עשה ל"ד סימן ק"י] אז בחוב שיהיה בו דבר מדברים האחרים נזכרו שם קלחם וקלחם במקום אחר שאין שום מ' מכל אותם הדברים בטוחא שלפניהו והדין הזה הוא מושלם מכל הפוסקים ואם כן נראה שהדין הוא כדברי החכמים האפערופוסים יצ' האמנם יש עוד דבר פרטי בטוחא שלפניהו שמלדו כי' שראוי לספק אם הדין כן כמו שכתבתי והוא שידענו שהחכם החובע הנזכר אם יראו החכמים האפערופוסים שבכר לעמוד בדין עמו עתה יכבה מחובו ויפסיד כך גדול אף על פי שיתחייב היתום בכולו . ועם היות שהוא לא כתב כן בפירוש בטעותיו הרי הוא רמז בכתבו מלבד שידענו שהוא אמת וכיון שזה תועלת ליתום ראוי לאפערופוסים לעמוד בדין עם החובע וכ"ש בהסכמת בית דין שכן כתבו הרבה מהפוסקים ז"ל דב"ד אביהם של יתומים ודברים רבים שאין כח בית דין לתועלת היתומים : ודבריהם לקוחים מהתוספתא שאמרה אין דבין לחוב ולזכות בזכבי יתומים אלא אם כן כולו רשות מבית דין ועוד שבכיולא בזה עלמו כמלא הטובה להרשב"א ז"ל (אלף ומאתים שער) והיא אותה שהשובה שכתב החכם החובע שאמרו שהרב ז"ל שאם מכר האפערופוס קרקע לפרוע חוב אבי היתומים בעודם קטנים בשביל שהמלוה ריחר מחובו קלת וכשהגדולי היתומים רלו לבטל מכירת הקרקע אפבי שעשה האפערופוסים שלא כדין מה יהיה דינו * והשיב ז"ל דכיון שהרויחו היתומי' בזה טוב' המלוה מהחוב מכירת הקרקע שמכי האפערופוס קיימת וכפי הבראי' מוכרח עוד ללמוד מדבריו שלא לבד מה שעשה האפערופוס קיים בדיעבד אלא אפילו לכתחילה יכול לעשות האפערופוס דבר כזה כיון שהוא תועלת ליתומים בודאי דז"ל בחר בעצמו הוא מ"ל שער של רבית אוכלת בחסם מה לי לבבו' ולוותר מהחוב וכן כי' שהבין מדבריו הר"ן ז"ל בפירי' מה שכתב הוא בחשובה (סימן תקפ"ה) ואם כן כיון שיכולים האפערופוסים לעשות כן לכתחלה בשלא ירלו ראוי לבית דין להכריחם על כך מפני תועלת היתומים . ועם כל זה כי' לעניות דעתי אין בחביבי ולא ביד שום בית דין להכריח לאפערופוסים החכמי' הנחכרי' לעמוד בדין כעת והעעם הוא דהדבר הזה שכתב הרשב"א ז"ל הוא דבר חדש לא כמלא בשום מ' מכל הפוסקים וגם על פי סוגיית הגמרא יש קושיו' כנגדו ולא יכול הרב בעלמו לבבריבבסס ולי"שבם אם לא מכח סברתו גם הר"ן ז"ל באותה השובה שכתבתי כתב שיש להקשו' על דבריו ולא רלה לעשות מעשה בטוחא כזה שלא יהיה תועלת ליתומי' בפירעון החוב זולתי הנחכי מהחוב אלא בטוחא שגם היה ליתומים תועלת מלד אחר ושזה הטוב' יהיה ביכר לבית דין . גם הרמב"ם ז"ל שהוא הרב בזה המלבו' לא כתב כלל מזה ולא לבד לא כתבו אלא שכתן מקום בלשונו שיוכל לדייק הראה דבריו בהפך ממה שכתב הרשב"א ז"ל חה לשונו ריש פרק י"ב מהלכותיו אין כפרעים מן היורשים אפילו היה בו כל מנאי שבעולם לא יפרע בו המלוה כלום ע"כ סוף זה הלשון לא יפרע בו המלוה כלום נראה שהוא מיותר ויש כח מלבו לבעל הדין לומ' שכיון לבעל דברי הרשב"א : ועם היות אין זה מוכרח לפחות יש לו פניה אשר מכל זה נראה שאין כח ביד בית דין להכריח לאפערופוסים לעמוד בדין כעת . ועם היות שמלאתי אני בשנה שעברה בכמה עניינים מבכסי היתום הזה בעלמו הכל היה בהכרח לבלוך מעליו מערערי' ומקטרגי' אשר כח בהם להפסיד לו כל בכסיו אם לא הייבו מקלקי' אותם מעליו . גם כי לא עשיתי דבר אם לא בהסכמת' החכמי' השלמים האפערופוסים ואיני אומ' בהסכמת' לבהיה בדלוכם הנמור כי האמת אני ידעתי כי קלה מהם היו שלא בדלוכם ושלא בדלוכי אבל הוכרחתי בדבר לתועלת היתום רלוני להסיר חק גדול מכל בכסיו ואין בדברים אלא מקומן ושעתן וכפי גזרתי התנאי' ומדותיהם היה כמשך זיהק גדול בדלי בבכסי

היתום

שיעור יום, ויום עצם מרגיש אוכלא בשם ולכן ראוי כי שיש כח בידי לעצם לוחם הדברי בהסכמתם ודין אחד לבד פסקתי מלא בהסכמתם אי והחכמים שלמים שבגדלו לדייקים ואות בדי' על החכם כש"ר אברהם הלעיד ושיש יכולת בידיו בדבר הזה יען כי בחי הגביד ז"ל כברלו לדייקי' ומלא שות בעצמו אחרים ולא שיש שם הסם כלל לעצמת שובר והחפסקה לדרי • ועם כל זה לא נמלאתי בדין הסות אלא להפלרת ה"ם כש"ר דוד ן' שושן יען שקלא אחרים כמשורקים כי דחקו בעל דיבו ולא יכול להסמע ממנו וגם אחרי בחלו לעיל שאל תוב"ש כעל קכין וקבל עליו לקיים עם מכדין והפסוק בדבר כאלו שיש הגביד בחיים ובתחלי שמתדין קך ימים עם לרחות אם לא יבא האפעדרופוס אחר אלא הות החכם כש"ר אלעם מודעוס יצו' גם הות בעצמו אמר אלי מעבה לו מעבות בעכין הסות בשם הגביד ז"ל שסות בחליו לוה לו שיעמון לותם כבראם שיש מעשם אלכו ז"ל שזה הדין יגמר על ידיו אחר פטירתו . הרי מעם ככון לעם שנמלאתי בחותו הדין ובדין אלפכיו אי אומר שאין הדין כותן להכריח לאפעדרופסים ואין עלי הפיסה : גם אין הדין הזה ממין הראשון מאות' הענייני' שבגמרו לא כי אין לכו לפחד ממקיות ומלכיות ונלכה בערכאות של גויים יען כי הסובבים הזה הו' אים חכם ירא אלהים וכשר ויקבל עליו דין תורה בשב' פכים יפות :

כלל הדברים איכי רואה בשום פכים שיחייב הדין להכריח לאפעדרופסים

שהחכר לעמוד בדין עתה אם הם לא ירלו שאמנם אם ירלו כראה בעיני שיכולין לעמוד בדין בחכמי החכר שיוחר בראשונה שהובע חלק יפה מהחוב אם בחולי יחמיב שיתום . ואם על פי שמעה שכחבתי לעעלה איפשר ללמוד שאין כח בידם עם כל זה כי' לעכיות דעתי כי באפעדרופס' כאלו שהם בקיאים בענייני הגביד ז"ל כל מה שאיפשר ולבשיגדל שיתום לא שתחדש להם שום ידיעה בחכותו כלל יותר ממה שידעו עתה אם כן הרי הוא תועלת גדול ליתום ורחוי לכל ב"ד להכרים עמהם שיעמדו בדין ויכולים הם אם ירלו בהסכמתו וכבה הם דברי אליהם בעם שיות שמכח הדין אינו יכול להכריחם עם כל זה כיון שהם חכמים בדיבים גם הם בקיאי' בענייני הגביד ז"ל שהעוב לתועלת שיתום הו' שהם ירלו בעצמם ואם אינם יודעים מעבה או מעבות לבשל הפער הזה לכשיגדל שיתום אלא שודאי יגבה לא בד"ם שמה שיות' להם החובע עתה מריות שיתום ואין ראוי להאריך הזמן ואם אני שייתי יודע זה בודאי שייתי אומר להם מהם מוכרחי' לעבור כן או עכד הדי' או עכד הבוב והיפר עוד עכד אחר אני מוסיף לדבר אליהם ואות כי עם שיות החובע יהודי כפר וחכם כבחכר עם כל זה אולי מתוך שפות בהול על ממונו יעבך לי זה חק לכבסי שיתום בהיותו חולך מדחי אל דחי ואם יאמרו אלי אלו החכמים הפלמים האפעדרופסים שהם שיים ואינם יכולין לעמו' דבר בזה אם לא בהסכמת האפעדרופוס האחר שהות החכם כש"ר אלעזר מורעוס כאפר גם זה מעון ה"ם כמש"ר דוד ן' שושן גם אני מודה להם בדבר הזה ודברי אינם אלא אחר שילך החכם החובע לדמשק ושם בפני ב"ד יתבע לאפעדרופוס הכי' או הם בעצמם יסתדלו ליתום אותו יעבו ואיזהו החכם הרואה אם הכולל :

מחלוקת בין הפוסקים אם נותכין עופש הפער ביד בעל דין או לאו .

לו ולענין הבאלה שמאל מעני החכם הבלם כמש"ר דוד ן' שושן שאלה להחפיש הפער הנחכר אומר שאם ההעפסה הזאת שהות מבקש היא לשיות בידו עופש הפער הכה הדב' הזה הוא מחלוקת בין הפוסקים שלדעת הרמב"ם ז"ל בחבוחב [וכן כתב מר"י פ' גם שבוע על מבכה אין נותכין פערי בירורין] • אין נותכין עופש הפער ביד הבעל דין והבעם מיכול המלוה לומר דעתי עלי כאריה אדבה והביא ראיה לדבריו גם בחדוסין בפרק גם שבוע כתבו וכתבו בשמו בעל מ"מ בפרק כ"ד מהלכות מלוה ולוה ואפילו בנוטלא כזה שהלוה כפער ושיה איפשר לומר שנותכין עופש הפער לאפעדרופוס או ליתום כיון שהם לא ידעו מהדבר אפילו בנוטלא בזה כתב הות ז"ל שאין נותכין העופש • אמנם הרמב"ם ז"ל כתב בהחובה בנותכין עופש הפער לגוה וכן הרא"ש ז"ל ועל פי דבריהם ראוי להורות ובפרט בזה המלכות ועם כל זה כיון שבעבת האפעדרופוס' היתה דאיכן רשאין לירד לדין עם החובע איני רואה שיהיה מחייב לחת עופש הפער ביד האפעדרופסים קודם זמן עמידתם בדין ואם ההעפסה שמבקש החכ' הבלם החכר היה לשמעמוד בידו מפני שלדעתו יש לערער בגוף הפער אומר שהמדעור־ההות הרי הוא קיים לעולם וכשיוליא החובע הפער הנחכר יוכל לערער עליו ואם יש הבם שמא יעפיש החכם החובע הפער הנחכר לפני איזה בית דין שכי נחר עליו בגזרת החורה שלא יעפיש אותו בפני שום בית דין בעולם אם לא יהיה בעקום שיעלה שם אחד מאפעדרופוסי היתום הכי' אי זה מהם שיהי' ויודיע הדבר לאפעדרופוס הזה בפני בית דין כדי שהאפעדרופוס יוכל לעעון בפני הב"ד אם ראוי לתת לו הנפסת הפער ההוא או לא . זה נראה לעניו' דעתי לכחוב בדבר הזה כעת • כאם הלעיר לוי בן כבוד מוהר"ר יעקב ן' חביב זלה"ה :

מכי חלרות שמוכי' זה לזה ואחד מבעלי החלרות מוחן רמים בחלרו וחביבו אמר שהרמים שמוך לכותלו ומרפה לחבי הכותל ושמה לו חק אם זה מחוייב לסלק הרמים ולהרחיק מן הכותל או לאו :

מ נשאלתי אני הלעיר פה ירושלים עיר הקדש תוב"ב על דבר הלכה לעעשה

והות שלראובן ושמעון יש ב' חלרות שמוכות זו לזו בשכירות מנוי' לכל א' חלר א' והחלרות שתומות לשוק הרבי' ואינן פתוחות זו לזו גם לא לעבר שתוס ושמעון עשה רימים בבית א' מבתי חלרו ראוק מהכותל שהות המפסיק בין הבית הזה לחלר לראובן יותר מהמיעור המחכר בעשה בדין רמים הרבה (לראובן) ולפי האמת כן לריך כי חלוף יש בין רמים דמתכיתין לחבי רמים

ד"ין שהם גדולים ומתגבלים על ידי בשמי' ואיכא קלא ומריף מוצא מפי ממלי דאיכא ברמים דמתכי' דהכמו קמכים ומתגבלי' ביד כמי מה שכתבו ר"מ והתוספות ולכן לריך הרחקה מפי בחכי דיבן וכן כתב הרא"ש בפירוש בחבוחב שלא ומרבה מיחה בידו ואומר לו שהרמים מפמיעין קול הבית בחלר ראובן ולכן [דוקא] שיסיר אותם שלאחי לעמדם ראובן אם מתבדל אי זה כותל מבחי חלר ראובן לשבת הרמים או אם עומים אי זה היזק לבכין על פי אומנים והביב לי שהות יודע ודאי שלא יש שום היזק לבכין בחי חלר ראובן לשבת הרמים הכחי' אמנם יש שהיזק הכחכר שמשמיע' קול הבית בחלר ראובן הבי' ואחרי שמעמחי מעמחים ראוה לעכיות דעתי שהדין עם שמעון הכחכר ואין ראובן יכול להכריחו להסיר הרמים ומשכי שלימה שכיבו בפרק לא יחפור • (דף כ"ח ומייתי לה בגלכות שם וב' שבי מהלכי' שכבים ושמ"ג מעשה שיון פ"ב ומזר ח"מ שיון קכ"ו) חמות שבחלר יכול למחות בידו ולומר לו אני יכו' ליבן מקול הכבכים ומקול הילחים שעשה כלים ולא ומוכר לתוך הסוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר אני יכול ליבן לא מקול הפעים ולא מקול הרמים ולא מקול הטיטקו' עד כאן . הרי הראה מכאן שהדין עם שמעון וכל שכן הוא אם בחלר הזה בעלמו אינו יכול למחות בידו ולומר אני יכול ליבן מקול הרמים כל שכן בחלר אחרת אף על פי שהרמים שמוכה ושמעם למה יכול למחות בידו ומחמת קול הכבכים ולא מחמת קול הרמים אף על פי' דבר אחר' ב' בחמרו בגמר' שיפא אתאן להיטוקות של בית רבן ואף על גב דקול הבא מחמת אחרי' וכו' כראי' דהחילוף הוא בין קול הבא מחמ' עלמו לקול הבא מחמת אחרים וגם עלמו כתב הרב בעל מגיד משנה על פי דרכו של הרמב"ם זכרונו לברכה והאמת שהחילוק הזה הוא מבואר לבל היה לריך להמתיק לו המעם דמה לי קול הבא מחמת אחרים מה לי קול הבא מחמת עלמו ובפרט לדעת רש"י ז"ל אשר לשבת זה כתב הרשב"א ז"ל דאמר דקאמר מקול הכבכים לא מקולן ממש קאמר דאי שכי ה"ם דהיה יכול לעכב מחמת הפעים והרמים אלא מפני דבר הדרך קאמר כלומר אינו יכול לעמוד ולישן מפני רגל הרבי' שמרבי' עליו הדרך ויש סעד לפיסוקו ז"ל בירושלמי :

ואם היה לי רשות לדבר בזה מדברו אלו הרבנים גאוני עולם היינו אומר דהחכא בעלמו מהן מעם בשמה לזה החילוק והו' דמה שאומר דאינו יכול ליבן מחמת הקול לא בדי הזקה אבל מ"מ היכ' דאפשר' להקוני מהקיכין והחכא בעלמו רמה לנו זה בשה שהאריך ואמר עושה כלים יולא ומוכר בחוך הסוק ואם לא כיון לכך הלשון הזה כראה שהות מיותר קוף דבר יהיה זה הטעם או אחר הדין כראה מבואר בשמה כפי פשטה שאין שמעון חייב להסיר הרמים . וכבר ראיתי הסובה הריב"ם על ענין מה הזן וחייב לשמעון שהיה אורב שיתבטל מאומנתו אבל אין הענין לנו שא שלפיכו כי שם היו ג' טעמות כנגד שמעון מה שאין בכאן שום אחת שם :

הטענה האחת שבאריגת בערי שמעון היה מחכדכד הכותל מכח הסכאות וכבר אמרתי שאינו כן בכאן •

הטענה הסכיה שהיה מזיק שמעון ליין שבאולר ראובן וכו' גם זו אינה בכאן

כי אין קול הרמים מזיק לשום דבר שבחלר ראובן לא ליין ולא לדבר אחר אדרבה ראינו בחוש כי אין בעיר הקדושה הזאת חוב"ב יין חשוב כמו היין הנמכר באותו חלר הן לשבת שאולי ערבוב הקול אינו מזיק ליינות האדון הזאת או שאותם הרמים הם בבית אחד מחלי שמעון והכותל המפסיק הוא בין אותם הבית ואויר חלר ראובן ואין בתים שמוכים לאותו הכותל ולכן אין הבית הקול כ"כ חזק שהזיק ליין שהו' בתוך הבתי' • הטענה הסליתים שאשה ראובן היתה חולכת ומזיק לה בראשה וכו' גם זו אינה בכאן כי קול הרמים אינו מזיק לשום אחד מהדרים בחלי לא קטן ולא גדול ושום אחד מהם לא יצא מהחלי ולא יצא בשביל קול הרמים אדרבה ידוע שם כל ימי חייהם אם יכיר אותה שם גם ראובן שוכי' החלי' מהגוי אף על פי שאינו דר בחלר החלה לאל הם ובני ביתו בריאי' כן יהיה תמיד ולא יזיק להם קול הרמים כלל אם יסכימו לדור בעיר ובחלי' • הרי אין הכדון שלפיכו דומה כלל לנושא שדן עליו הריב"ם ז"ל ואם היה בא לפניו זה הדין גם שוא היה פוטר לשמעון הה עצות' לומי שיראה דבריו ז"ל שם וגם אחרו יש לו ללאה בעקבותיו ולפטר אם שמעון אמנם עדין לריכין אנו לעודני הרב הגדול הרמב"ם ז"ל שעכה הקושיא הנחכי' בעשה פירש דאמר דקאמר אינו יכול למחות מכח קול הפעים וקול הרמים זהו דוקא בעכב' החזיק לעשות מלאכתו ובחנות ורוצים בני החלי' למחות בידו עתה אבל אם בהחחלה קודם שהחזיק בחים למחות בידו יכולין למחות וכו' כאשר כתב הוא ז"ל בהלכו' שכנים פרק שני ופי' דבריו בעל מ"מ והוא מוכרח מלשון הרב ז"ל עם שעדין לריך להמתיק הטעם מה שהתחלה החזקה מהשחחלה וכמו שבהחחלה יכולין לעכב עליו בני החלי' מעעם שאין יכולין ליבן מקול הרמים כמו שיכולין לעכב עליו מקול הכבכים ככה היה ראוי שבחזקה יהיה הדב' שוה כי גם כן הוא חזק קבוע קול הרמים כמו קול הכבכים מעם זה החילוק לריך להמתיק בדברי הרב אבל מ"מ הדין דין אמת לדעתו ז"ל וכיון שהות רב בזה המלכות כראה שראוי לפסוק כמותו ואין לנו מקום לחקור על דבריו ז"ל אם יש כנגדם אי זה דוחק עם שודאי כראה שפיסוקו דחוק בשמה ואף על גב דריבא דמתכיתין דייק' כותים שמאי דקתני חכות וכו' וכדברי הרב בעל מ"מ ז"ל שיפא קשיא ליה מודא דמאי דקתני ולא מקול התיטקות אפילו בדלא החזיק הוא ולפלוגי מתני' בבכיכא חריפא ולמימר דקלתה בדהחזיק וקלתה בדלא החזיק הוא דוחק ודבר כזה היה לפם לבעלי הגמרא לפרש זה הדוחק יש בדברי

ארב לחבל מי יצא לחרי המלך גם כי לבושו ז"ל בעצמו העתיק בעל ספר מלחמת גדול ולפי מה כן לפסוק כמותם ובפרט בזה המלכות ועם כל זה כראה בעיני שאפילו לדעת הרב הדין עם שמעון עמכי לדדין ·

הראשון מלד שכל דברי הרב הם בחלי המותפין לו במנוי סתום כאשר דייק בלבושו ז"ל בפ' הכ' ובפ"ב י"א מאותם ההלכות ודבריו ז"ל לקוחים מהמגיה ובריתא והגמרא שדקדקו כך בסוגיא המכר ובכאן אינו כן כאשר כתבתי אלא הם בני מלרות פתוחות לרשות הרבים ועם היות שכפי הסכל היה כראה לומר שבהיזק הבא ממנת הקול אין לחלק בין אותה אלר לחלי אחרת כיון שהקול כשמע בחלי שהחרת ומאי דנקיט הרב אלר לו מנוי סתום הכא מעעם דאז יש קול הנכנסים ויכולים לעכב עליו מה שאין כן כשהם בני מלרות פתוחות לרשות הרבים דאז לא יש קול הנכנסים זה היה כראה לומר אבל כפי האמת אומו כן אלא אפילו איתיה כשמע הקול בחלי אחר אין יכולין לעכב עליו ויש לי להביא ראיה מהגמ' מאוקמתא דחדי במשנה דקאמר איפכא תאן לחלי אחרת דהשתא לדידיה בחלר אחרת איכא יכולין לעכב עליו מקול התיבוקות אף על גב דכשמע קולם שם דאי לאו הכי פשיטא ואף על גב דפליג עליה רבא והלכתא כותיה לגבי חבריו לא פליג עליה לענין האי דיבא אלא דמוקי מתכיתין דבריה אף באותה אלר כן כתבו התוספות שם ואף על גב דלדעת הרמב"ם ז"ל כראה דדברי חבריו כדאו בכל ולא קיימי כלל אליבא דהלכתא דהא הוא הוה אחיר לאלר אחרת ובריתא גמרא קאמר דבני מנוי יכולין לעכב אף על גב שהוא באלר אחרת ככה היא הגרס' לדעת הרב כפי הדין שכתב' אחד מבני מנוי וכו' דומאי עשאה דלא תיקבי לאבי מהאי בריתא כתבו שם התוספות דהגרסא האמיתית בבריתא היא אחד מבני האלר עשאה אם כן דלעולם דברים אחד מבני מנוי וכדברים הרמב"ם ז"ל סוי האי בריתא היובתא דאבי ואם כן כדאו דבריו לדעת הרב לא היא דאפילו אי גרסי' אחד מבני מנוי איכא למימר דלא הוי האי בריתא היובתא דאבי דאי הכי דהויא תיובתיה אומאי לא אקשו עליה מיכה כדאקשו מיכה עליה דרבא אלא ומשמע דלא הויא תיובתיה ואיכא לאקשות מיכה עליה דאיכא למימר דמנוי סתום הוי הוא באלר ומאי דנקט אבי אבאלר אחרת דוקא במנוי סתום ואם כן אפילו לדעת הרב ז"ל דבדי אבי לא כדאו והלכתא כיבאו ובני אלר אחרת איכא יכולין לעכב מהמת היזק קול הרבים · ולאומר איאמר עוד דאף על גב דיעמא דלא כדאו דבדי אבי והלכתא כיבאו לדעת הרמב"ם ז"ל אפי' הכי איכא למילף מיכה דבהיזק קול הרבים איכא יכולין למחות בני אלר אחרת דהא הרב ז"ל פיר' דמאי דקאמר במתניתין אבל איכא יכול למחות בידו איכא יכול ליבן וכו' הוא בדהחזיק דוקא ואם כן מאי דקאמר בפיפא ולא מקול התיבוקות ופירש אביי דאתאן לאלר אחרת דוקא בדהחזיק כמי הוא ואף על גב דבאותה אלר לא מהני החזיק ויכולין למחות בידו באלר אחרת מהני החזיק ואם כן בכדון דידן דלא החזיק שמעון דלאוכן איכא בעיר וכשידע מיד לעבר אם כן יכול למחות בו לדעת הרב לאומר כן אמיב דאף על גב דהרב פירש מתניתין בדהחזיק לא מכרעא מילתא לומר דפיפא כמי דקאמר ולא מקול התיבוקות היא בדהחזיק דהא לאוקמתא דרבא אפילו בדלא החזיק היא כמבואר והוא הדין לאוקמתא דאבי אפילו בדלא החזיק היא ויש לי עוד בזה דקדוקי דברים ולא רציתי להאריך עוד אומר שכבר כתבתי לעצלה שכל דברי הרב הם באלר שהותפין או במנוי סתום כאשר דייק הוא ז"ל והמילוק שהלקתי דאיפשר לומר דלא יש קול הנכנסין אלא באותה אלר או במנוי סתום לא בשני אלרות אמנם ברהים שהקול הנשמע באלר אחרת לא דבר בזה הרב ויכולין למחו' בידו ליפיה כלל דהא על אוקמתיה דאבי דקאמר קיפא אתאן לאלר אחרת הקשה רבא אי הכי ליתני אלר אחרת מות' כלומ' ולמה ליה לתנא למנקט טעמא אחר והוא כיבא דתיובתא ליבעי' האי דיבא בטעמא דריבא דהוא קול הנכנסים ומשמע דקול הנכנסים אפי' לאלר אחרת משמע כמו באלר עצמה ואפי' אבי דקדק הרמב"ם ז"ל דדוקא באותו אלר או במנוי סתום כראה דבשני אלרות אינם פתוחות למנוי סתום דאיכו יכול למחו' בידו ומהמת קול הנכנסי' ואם איכו יכול למחות בידו ומהמת קול הנכנסי' דאמיר כ"ש דאיכו יכול למחו' בידו ומהמת קול הרבים דקול אינה דכולי עלמא כמבואר במשנה ויש לי להביא כדאות קעד לקיום דברי אלם שכתבתי הרמב"ם ז"ל לא דבר כ"א באלר ההוא או במנוי סתום דוקא ודברי הביב"ם ז"ל בתשוב' שכתבתי ממה שלא הביא עוד ראיה לקיום דבריו ודברי הרמב"ם ז"ל כי אם לא החזיק שמעון כאשר כתב' הרב אם אבל לפי שהיתה אלר אחרת כמבואר אם גם כן לא הביא ראיה מדבריו ז"ל כי הרב לא דבר באלר אחרת כמזכ' ועוד יש לד שני . (אשר כאן ולא כמלא יותר והמעיין יעיין)

אם מותר להפריד רגל שמאל הדבוק בגב הא"ח בשם :

לז **החכם** השלם יצי' . להיות כי בכתב שכתב אלי כתב זה יומים לא שאלת ממני כי אם לענין אם מותר לקדור את ה' לכן לא הבנתי דברי כבו' עתה בכתבך למעולה דון יוסף ויבאשם והשבתי שגם עתה על אותו הדין סיים שואל ועליו הי' לשון המורי' ולשון המרדכי ולכן כתבתי ליל מולאי שבת פרשת והי' זרעך כעפר הארץ במרולה אותו הכתב שכ"ת תראה עתה עם זה ושלחתיו בבקר למעולה הנכ' כי הגיד לי המוביל שמיד רולה ללכת אחר כך בתעכב הכתב שבוע אחד ומלאתי במקרה יום אחד עם החכם השלם הר' יוסף פאלמי ובתוך דברים אחרים אמר אלי איך כתב אליו החכם המעולה הר' שלמה ויבאשם על דין ה' והוא אם מותר להפריד רגל הא"ח שבדבק לגב בשם וכו' אז כתבתי אל לבי לעיין בדבר להשיב לכ"ת אף כי לפי האמת בדבר הזה היכי לריך עתה כי אם לזכור מה שכבר עייתתי בו בנשמי וכתבי על הדבר עם החכ' הש"ר אברהם לרפתי והתשובה הראויה לכ"ת היתה להעתיק אותו הקונטרס ולשלחו לכ"ת כי לשם כתבו הרבי הדין הזה וכל הפוסקים בשלמות ואומר שא"ו להתיר בדבר הזה וזה כי לשון המורים (יו"ד סימן רע"ו) שכתב יש בו דבק באותיות

הש"ל

הש"ל יכול לבוריו וכו' אינו מדבר כי אם בדבוק האותיו' זו לזו אבל בדבוק האותיות אל עלמה אי"ו ואות עצות מי שהשב כן בלשון ולדעת בעל המורים לא לבד בשם אינו יכול לגרוד רגל הש"ל ולהפרידו מהגב אלא אפילו בחול אינו מוציל אם לא גרד כל הרגל וחזר וכתב מה שאי אפשר לעשות כן בשם ראיה לדבר שהרי כתב בעל המורים עלמו למעלה סימן רע"ד ת"ל כתב הרא"ש בתשוב' מ"ס פתוחה שבדבק פתיחתה וכו' הרי אלרעת הרא"ש אינו מוציל גרידת הסתימ' ומה לי גרידה שהיתה הש"ס או גרידה דבוק רגל הש"ל הכל שוה גדולי ואין חלוק ביניהם כלל והוא מבואר · גם שאם דברי בעל המור בחותם הלשון יבאר זה יותר שכתב אבל בדבקות אות לחברתה כתב שמוציל גרידה שבראה מכאן שאין מוציל גרידה בשום מקום אבל כתיבה אחי"כ זולתי בדבקות אות לחברתה שאם במקום אחר היה מוציל הי"ל לכתבו כמו שכתב שמוציל בדבקות אות לחברתה ואי' לרך להאריכבזה כי מהראיה שהביא הרא"ש ז"ל בתשובותיו (נשמן לעיל בתשובה ראשונה של הספר) מ"ס פתוחה שבשמי שאין ראוי לגרוד הסתימה שהי' בגמין פ"ב וכתי' ולא ומקק מימר' וכו' ל"ק הא דתק תוכות וכו' משם בראה בפירוש שכל אות שבגמרא לרתה ע"י גרידה איכה אות ולא מיקרי כתב ולכן הש"ס שבתמה ובדל אח"כ הרי לרתה בגמרא ע"י גרידה וכן הא"ל שבדבק הרגל בגבה הרי היא דומה בלרתה לאי"ת ואם בדל אחר כך הרי נעשית לרתה ע"י גרידה ואין כאן כתיבה כלל לדעת הרא"ש הרי שלשון המורים אינו מדבר כי אם בדבקות אות לחברתה · ומה לנו ללכת דרך עקלתון והנה לפני כ"ת לשון הרא"ש ז"ל בתשובותיו שמעמו הענתיק בעל המורים אותו שלשון הנו דבקות פיקל בס"ת דבעי' שתהא כל אות מוקפת גויל ובע"א איכה קרוים אות ואם בדל הדבקות בשכין הוכשרה וגם בשם אם בדל הדבקות כשר ואין לריך להעני' עליו קולמוס ולקדשו כי כבר נכתב בהלכתו בקדושת הש"ס אלא שהאותיו' לא היו בהלכתן ובשתקן האותיות הרי הש"ס בקדושתם עד כאן לשונו · בענין לשון המרדכי בשם ר"י ודאי בראה ממנו שמות' ואין לדאות ולומ' שלא דבר שם כי אם בדבק האותיות זו לזו לדעת המרדכי הכל שוה והמתיר דבק האותיות זו לזו יתי' בדבוקו אל עלמן · ראיה לדבר שאלת היא הרי שבראתו שהרי כתב ואם הודבקו ה' וק' וכו' ולעניל פי' דהוי כחק יריכות ושרי וכן מלאתי שחז' בו ר"ן כו' ומקום דבריו אלה למעלה הוא שמוך לתחלת הפרק על הא"ל דבר יהודה כל אות שאיכה מוקפת גויל וכו' ופי' ר"ן שאם כתב ודבק וכו' ואין כראה וכו' הרי שהמרדכי ז"ל מערב שני הדיכין ומשום אותם גם מהראיה שהביא מק' שבת יתבאלו שכיסה וזה כי כיון שדעתו ז"ל להשוות דיני שבת לדין ס"ת וכשעשה מהאי"ת שני זייכין הס"ת כשר אף כי לורת הזייכין לא בגמרא כ"א על יד גרידה ג"כ כשבדבק רגל הא"ל וכראה מי"ת כשגורד אח"כ הדבק שס"ת כשר אף כי מבואר שלדעת המרדכי הכל שוה והמתיר אינו דבר שם כי אם בדבק האותיות זו לזו לדעת המרדכי הכל שוה ולומ' שלא דבר שם כי אם בדבק האותיות זו לזו יתי' בדבוקו אל עלמן · ראיה לדבר שאלת היא הרי שבראתו שהרי כתב ואם הודבקו ה' וק' וכו' ולעניל פי' דהוי כחק יריכות ושרי וכן מלאתי שחז' בו ר"ן כו' ומקום דבריו אלה למעלה הוא שמוך לתחלת הפרק על הא"ל דבר יהודה כל אות שאיכה מוקפת גויל וכו' ופי' ר"ן שאם כתב ודבק וכו' ואין כראה וכו' הרי שהמרדכי ז"ל מערב שני הדיכין ומשום אותם גם מהראיה שהביא מק' שבת יתבאלו שכיסה וזה כי כיון שדעתו ז"ל להשוות דיני שבת לדין ס"ת וכשעשה מהאי"ת שני זייכין הס"ת כשר אף כי לורת הזייכין לא בגמרא כ"א על יד גרידה ג"כ כשבדבק רגל הא"ל וכראה מי"ת כשגורד אח"כ הדבק שס"ת כשר אף כי אם בדבק האותיות זו לזו אבל בדבוק האותיו' זו לזו אבל בדבוק האותיות אל עלמה אי"ו ואות עצות מי שהשב כן בלשון ולדעת בעל המורים לא לבד בשם אינו יכול לגרוד רגל הא"ל ולהפרידו מהגב אלא אפילו בחול אינו מוציל אם לא גרד כל הרגל וחזר וכתב מה שאי אפשר לעשות כן בשם ראיה לדבר שהרי כתב בעל המורים עלמו למעלה סימן רע"ד ת"ל כתב הרא"ש בתשוב' מ"ס פתוחה שבדבק פתיחתה וכו' הרי אלרעת הרא"ש מוציל גרידת הסתימ' ומה לי גרידה שהיתה הש"ס או גרידה דבוק רגל הא"ל הכל שוה גדולי ואין חלוק ביניהם כלל והוא מבואר · גם שאם דברי בעל המור בחותם הלשון יבאר זה יותר שכתב אבל בדבקות אות לחברתה שמוציל גרידה בשום מקום אבל כתיבה אחי"כ זולתי בדבקות אות לחברתה שאם במקום אחר היה מוציל הי"ל לכתבו כמו שכתב שמוציל בדבקות אות לחברתה ואי' לרך להאריכבזה כי מהראיה שהביא הרא"ש ז"ל בתשובותיו (נשמן לעיל בתשובה ראשונה של הספר) מ"ס פתוחה שבשמי שאין ראוי לגרוד הסתימה שבראה לרתה ע"י גרידה וכן הא"ל שבדבק הרגל בגבה הרי היא דומה בלרתה לאי"ת ואם בדל אחר כך הרי נעשית לרתה ע"י גרידה ואין כאן כתיבה כלל לדעת הרא"ש הרי שלשון המורים אינו מדבר כי אם בדבקות אות לחברתה · ומה לנו ללכת דרך עקלתון והנה לפני כ"ת לשון הרא"ש ז"ל בתשובותיו שמעמו הענתיק בעל המורים אותו שלשון הנו דבקות פיקל בס"ת דבעי' שתהא כל אות מוקפת גויל ובע"א איכה קרוים אות ואם בדל הדבקות בשכין הוכשרה וגם בשם אם בדל הדבקות כשר ואין לריך להעני' עליו קולמוס ולקדשו כי כבר נכתב בהלכתו בקדושת הש"ס אלא שהאותיו' לא היו בהלכתן ובשתקן האותיות הרי הש"ס בקדושתם עד כאן לשונו · בענין לשון המרדכי בשם ר"י ודאי בראה ממנו שמות' ואין לדאות

הה״ל לגב מלא יעיל היקון לגרוד הדבוק לבד אבל לרי׳ לגרוד כל הרגל ולחזור ולכתוב זמו בחול ובשם מל״ל לעשו׳ כן לריך לסלק היריעה ועל פיהם ראוי להורות . והאמת האומרתי כי לרומב תורתי׳ הקדומה אחרוכה מאחרן מדה וכולי יעלאו אכמים מכמים ובפרע מהאסכמים יקלו בדבר אבל אין בי כח . וגם אני מעיד לכ״ם כי בבמאי וכחכי עם החכם הר״ר אברהם לרפתי על מ״ם פתוחה שמסתמה שלדעתו די בברידה קלת מהמ״ם ולחזור ולכתבה ולדעתי לריך לגרוד כלם ולחזור ולכתו׳ ממקמו כל אלו הדיכין אגב ולא ראיתי מי שהקל בזה אף כי אכמי׳ רבים חכמים וכמים כתבו על אותו הדין . עוד אומר לכ״ם שאם דבק רגל הה״ל לגב או הקו״ף הוא על ידי חוט דק באופן דתיוק דלא חכים ולא נופם יכיר וידע כי היא ה״א ואיכה דומה לחי״ם בצורתה שמי ס״קל בדבר כזה וכשהדבק הוא בחול שיפריד הדבק לבד וכשם שיכיחנו כך אכי לא אח״ה מוחה בידו כי כבר ביאתי אכי בראיו׳ מדברי הרמב״ם בחורו הקובדרים שכתבתי כי לדעתו ז״ל אף על פי שרגל הה״ל והקו״ף לכתחלה לריכין להיות כפרדי׳ ואגב ע״פ אותה המיעדל מפני מה תליא כרעא דה״ל וכו׳ עם כל זה כדבקו אינו פוסל אם לא אח״ה בפסדה לורת האות מכל וכל או שתדעה לאות אחרת וגם העמדתי דבריו ז״ל ע״פ הגמרא ולכן בנדון שלפניכו לפי זה אף שדבק רגלהה״ל לגב אם אינה דומה לחי״ם אין הספר תורה פסול . אבל היתר כזה לעולם לא יבא עד עתה לעשו׳ בו מעשה וכל שכן שלא עשיתי מעשה על ידו וגם כ״ת לא יעשה מעשה על ידו בדבר בזה ח״ו אבל מי שיעשה כן לא יהיה בי כח לאחוק עליו ולמחות בידו ובפרע אם הדבוק הוא במקומות רבים ומהם״ת כי אם לא יהיה כי אם במקומות מעטים מהיות עוד אל תיקרי רע ואחוי להתקנם אליבא דכולי עלמא וכשהדבוק בחול יגרוד הרגל ויחזור ויכתוב וכשהוא בשם יסיר כל היריעה :

כשיסכימו אחת קהל לעשות תקנות ויש שם עמהם חכם בעיר לריכין לעשות תקנותיהם בהסכמת החכם ומכל שכן אם כבר קבלוהו עליהם לראש :

ל״מ **אלופינו** מקבלים עול התורה והמלות שכמים ומעולים פרנסי ומנהיגי הקהלות הקדושות אשר בעריקאלה יל׳ ראינו כתב החכם השלם כמה״ר בנימין המתבור׳ ביכיכם כעת על דברי ריבו׳ שכתבנלו בשעריכם על ענין הבאנ׳אכים ואכשים מביכיכם יכאו מהשורה והנו מהדרך הישרה ובקש ממנו לחוות דעתיכו לפניכם . ועם היותו אדי שבחבורה ועמו עלה וגבורה למלחמתה של תורה מרוב עטותכותו עוד דעתו לא נתקררה . וכי היכי דכמנו ליה שיבא מכבור׳ לקראתו ילאתו ומלא רצונו הקבמנו . וקודם כל דבר. ראינו להודיעכם שראוי לכם להשתדל בכל התקנות וההסכמות כללית שתתקנו לענין תיקון הקהלות שיקבים עמכם החכם השלם הר׳ בנימין כי בלא הסכמתו כמעט נאמר שאינם כלל אף על פי שתהיין מתוקנות אותן ההסכמות על פי ברורי כל הקהלות יל׳ ראיה לזה בשתרא פר׳ קמא הכהו נגבי דאתנו בהדי הדדי וכו׳ ומסיק ה״מ היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו דעתנו . פרש״י ז״ל לאו כל כמיניהו דמתנו אלא בפנו ואע״פ שיש מי שפירש (בריב״ם) דדוקא בבני אומנות אחד לריך שיקבים עמהם בתנאי אדם חשוב היכא דאיתיה דומיא דהכהו עבדי אבל בתנאי כל בני העיר אין לורך להסכמת אדם חשוב אף על גב דאיתיה ותנאם קיים בל הסכמתו כבר כל בעלי החדוש׳ בעלו הקבלה הזאת גם הרא״ש ז״ל בפסקיו וכלם הסכימו דבני אומנות אחד הרי הן כבני עיר א׳ וכי היכי דבני אומנות א׳ לריך הסכמת אדם חשוב לקיום תנאם שבי מני בני עיר א׳ היכא דאיכא אדם חשוב אין תקנתם כלל בלי הסכמתו וזה העתיקו כל הפוסקים ועם היות כי בלשון הרמב״ם ז״ל לא נתבאר כל אלורך בלשון מו״ג הכל מתוקן ובעור חסן מספר (סימן רל״א) מבואר בפירוש וזה לשונו ראשון בני העיר ר׳ וכן כל בעלי אומנות ר׳ בד״א בשאין אדם גדול וחכם בעיר לתקן ביניהם אבל אם יש חכם ומנהיג אפי׳ כל בני העיר אין ראשון לתקן כלום שלהו ואם תקנו והתנו דבר ונבלתי יד יעתו אינו כלום ע״כ . וא״כ מכל זה מבואר מה שכתבנו שהכנס לריכים לקיום תקנותיכם והסכמותיכם שיקבים עמכם בהן החכם הנ׳ כי אדם חשוב הוא אפי׳ אדם חשוב לדעת הכל הוא שיהיה חכם והרי חכמת החכם המכר בקיאותו ופלפולו עיכנו ראו ואזכנו שמעה מפיו ומה לכו להאריך בזה כי הוא מפורסם ונאמן כולנו בשם הגדולים אשר בדור גם מה שכתבנו הפוסקים בשם הרב ן׳ מיגש הלוי שלריך שיהיה מנהיג בעיר וכן מפורש בלשו׳ הנו׳ שכתבתי למעלה עם היות שבדברי הרמב״ם ז״ל לא נתבאר בפי׳ כבר שמענו וידענו כי החכם השלם הר׳ בנימין ומחלה לקחתם אותו למנהיג על כולכם ואם כן כיון שעכ׳ לא ירד ואף כי כעת הפרק שלו הוא מקבל מיוחד שביכיכם בענין שכתבת כל העיר המשא מוטלת עליו כי אין כמוהו : ואם כן הרי הוא חכם ומנהיג ולריך שיסכים הוא בתקנותיכם ובאופן אחר אינן קיימות ואחר שכתבנו זה דרך כלל כשיב לשאלות החכם הנזכר בקולר .

השאלה הראשונה היא על דבר אותם החכמים שלקחו חזקת בתמלון אחד והעלו על הסכירות מאתים לבנים וחם אחר החרחה :

עוד שכת הוסיפו פרם פעם אחרת העלו מאתים לבנים אחרים על הבתמלון הנזכר וחה אחר החרחה גם אחר הודעת הסכמות כל הבדורים שאמרו שהבתמלים הם בכלל תקנת והסכמת החלרות והבתים כו׳ כמוחכר בתורך בקובדרם הנזכר בדבר הזה כבוד החכם הנזכר כתב על פי הדין והאריך בו אין אנו לריכים לחוסיף על דבריו כי כלם אמת והצדק . ומה שראינו להודיעכם כעת הוא כי הדבר הזה פעמים רבות בא לידינו בעיר הזאת והלכה למעשה שהסכמנו מגבי מולק כי דין הבתמלים לענין הסכמת הקהלות על ענין החזקות הרי הוא כדין הבתים והחלרות דזיל בתר מעמא הוא . ובזה דכנו ומעשה בכל פעם שבא לידינו ומן הטעם הזה הי׳ כראה כי אותו היהודי שביכיכם

שהעלה הבתמלים בקרא בעבריין על שהסכם מה אפילו על הפעם הראשון אבל אין דעתינו בכך כיון שעדיין לא הוסכם ביניכם ולא בתבאר בזיכרון . אמנם על הפעם שבי פעמים ופעמים שבקרא עבריין על ההסכמה ונלכד ברשת הארם : ולריך לפרוע מה שהזיק בפעם הראשון כיון שכל מה שעשה עשאו שלא ברשות הבדורים ובכתוב בקו׳ הנזכר ואם לא יאבה שמוע יוכרח בכל הקהלות והמחזיק בידו מחזיק ביד מרעים ואף כי כפי חכר ה מקדר המעשים כי בעל חזקת הבתמלון לא היה רולה לשמוע ולקבל עליו הסכמות הבדורים ולקבת זה העלו לו הבתמלון בפעם שביים ואיפשר לומר הוא עשה שלא כסורה עושין לו שלא כסורה עם כל זה כיון שהעלאת שכירות הבתמלון היה שלא ברשות הבדורים וסף על זה שהסכמה הנזכר׳ לא היתה כראית הנוכה בעיני החכם הר״ר בנימין הנזכר אם כן פשיטא שהמעלה שכירות הבתמלון עבר על ההסכמות ואדי הוא בר עונשין ' מלבד שלריך לפרוע הראוי הנזכר למעלה :

חשאלה השכת היא אם החקנה שעשו הבדורים נגד בעלי הבתמלונים שלא יוכל לעמוד שום בתמלון שור יותר משני חדשים כדי להוריד השכירות היא הנוכה או לא כי החכם הר״ר בנימין הנזכר לא רלה להסכים בה כי כראה בעיני תורתו כי היא שלא כראוי יען כי השני בתמלונים משפיקים לשיחת כל העיר ואם כן זה כחכה וזה אינו חסר כו׳ . גם זה כשיב בדרך קלרה ונאמר אם אמת הדבר כפי נוצב הענין דזה כחכה וזה אינו חסר הוא פשיטא דהתקנה אינה הנוכה אבל כפי הכראה הדעת נותנת שאף על פי שהשני בתמלונים יפשיקו לשיחת כל בני עיר אבל לשעו׳ כל בנדיהם עם כל זה ריוח גדול יעמוד ליודים בעלי הבגדים כשיעמדו כל השלשה בתמלונים פתוחים אצלם לדדין . הראשון כי יוכלו לתקן בגדיהם יותר מהר ובזמן שירלו כשיהיו ג׳ בתמלונים יוה׳ ומכשיהיו שני בתמלונים : עוד שני כי בעלי ה תמלונים יתקנו הבגדים יותר בזול ויורידו מהערך הכהוב כשיהיו ג׳ בתמלונים מכשיהיו ב׳ בתמלונים לבד . ואם כן לפ״ז זה כהכה וזה חסר הוא והתקנה היא הנוכה . זהו מה שהדעת נותנת אבל אנו לא נוכל לשפוט כראוי כי לא ידענו עצם הענין האמתי כיון שהחכם השלם הר״ר בנימין הנזכר גזר עליו כי זה כהכה וזה אינו חסר הוא והוא הוא יודע ועד בדב׳ ראוי לכם לשמוע אליו כי כבר כתבנו למעלה כי כל הסכמה שהוא לא יקבים זה היא בעלה ואין זה קיום ולכן הטוב לכם לשאת ולתת עמו על פרטי הענין ואם הוא יראה כי הדין עמכם בודאי יודה לכם ויקבים עמכם :

המסתמות בנית הכנסת בתפלת שמנה עשר׳ אף על פי שיש לפשר אנשים מלווייריס בה אין דעתינו בכך כיון שעדיין לא הוסכם ביניכם ולא בתבאר בזיכרון . האמנם על הפעם הנזכר פשיטא ופשיטא שבקרא עבריין על ההסכמה ונלכד ברשת הארם : ולריך לפרוע מה שהזיק בפעם הראשון כיון שכל מה שעשה עשאו שלא ברשות הבדורים ובכתוב בקו׳ הנזכר ואם לא יאבה שמוע יוכרח בכל הקהלות והמחזיק בידו מחזיק ביד מרעים ואף כי כפי חכר ה מקדר המעשים כי בעל חזקת הבתמלון לא היה רולה לשמוע ולקבל עליו הסכמות הבדורים ולקבת זה העלו לו הבתמלון בפעם שביים ואיפשר לומר הוא עשה שלא כסורה עושין לו שלא כסורה עם כל זה כיון שהעלאת שכירות הבתמלון היה שלא ברשות הבדורים וסף על זה שהסכמה הנזכר׳ לא היתה כראית הנוכה בעיני החכם הר״ר בנימין הנזכר אם כן פשיטא שהמעלה שכירות הבתמלון עבר על ההסכמות ואדי הוא בר עונשין ' מלבד שלריך לפרוע הראוי הנזכר למעלה :

ל״מ אלופינו מקבלים עול התורה והמלות שכמים ומעולים פרנסי ומנהיגי הקהלות הקדושות אשר בעריקאלה יל׳ ראינו כתב החכם השלם הר׳ בנימין המתבור׳ ביכיכם כעת על דברי ריבו׳ שכתבנלו בשעריכם על ענין הבאנ׳אכים ואכשים מביכיכם יכאו מהשורה והנו מהדרך הישרה ובקש ממנו לחוות דעתיכו לפניכם . ועם היותו אדי שבחבורה ועמו עלה וגבורה למלחמתה של תורה מרוב עטותכותו עוד דעתו לא נתקררה . וכי היכי דכמנו ליה שיבא מכבור׳ לקראתו ילאתו ומלא רצונו הקבמנו . וקודם כל דבר. ראינו להודיעכם שראוי לכם להשתדל בכל התקנות וההסכמות בכלליות שתתקנו לענין תיקון הקהלות שיקבים עמכם החכם השלם הר׳ בנימין כי בלא הסכמתו כמעט נאמר שאינם כלל אף על פי שתהיין מתוקנות אותן ההסכמות על פי ברורי כל הקהלות יל׳ ראיה לזה בשתרא פר׳ קמא הכהו נגבי דאתנו בהדי הדדי וכו׳ ומסיק ה״מ היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו דעתנו . פרש״י ז״ל לאו כל כמיניהו דמתנו אלא בפנו ואע״פ שיש מי שפירש (בריב״ם) דדוקא בבני אומנות אחד לריך שיקבים עמהם בתנאי אדם חשוב היכא דאיתיה דומיא דהכהו עבדי אבל בתנאי כל בני העיר אין לורך להסכמת אדם חשוב אף על גב דאיתיה ותנאם קיים בל הסכמתו כבר כל בעלי החדוש׳ בעלו הקבלה הזאת גם הרא״ש ז״ל בפסקיו וכלם הסכימו דבני אומנות אחד הרי הן כבני עיר א׳ וכי היכי דבני אומנות א׳ לריך הסכמת אדם חשוב לקיום תנאם שבי מני בני עיר א׳ היכא דאיכא אדם חשוב אין תקנתם כלל בלי הסכמתו וזה העתיקו כל הפוסקים ועם היות כי בלשון הרמב״ם ז״ל לא נתבאר כל אלורך בלשון מו״ג הכל מתוקן ובעור חסן מספר (סימן רל״א) מבואר בפירוש וזה לשונו ראשון בני העיר ר׳ וכן כל בעלי אומנות ר׳ בד״א בשאין אדם גדול וחכם בעיר לתקן ביניהם אבל אם יש חכם ומנהיג אפי׳ כל בני העיר אין ראשון לתקן כלום שלהו ואם תקנו והתנו דבר ונבלתי יד יעתו אינו כלום ע״כ . וא״כ מכל זה מבואר מה שכתבנו שהכנס לריכים לקיום תקנותיכם והסכמותיכם שיקבים עמכם בהן החכם הנ׳ כי אדם חשוב הוא אפי׳ אדם חשוב לדעת הכל הוא שיהיה חכם והרי חכמת החכם המכר בקיאותו ופלפולו עיכנו ראו ואזכנו שמעה מפיו ומה לכו להאריך בזה כי הוא מפורסם ונאמן כולנו בשם הגדולים אשר בדור גם מה שכתבנו הפוסקים בשם הרב ן׳ מיגש הלוי שלריך שיהיה מנהיג בעיר וכן מפורש בלשו׳ הנו׳ שכתבתי למעלה עם היות שבדברי הרמב״ם ז״ל לא נתבאר בפי׳ כבר שמענו וידענו כי החכם השלם הר׳ בנימין ומחלה לקחתם אותו למנהיג על כולכם ואם כן כיון שעכ׳ לא ירד ואף כי כעת הפרק שלו הוא מקבל מיוחד שביכיכם בענין שכתבת כל העיר המשא מוטלת עליו כי אין כמוהו : ואם כן הרי הוא חכם ומנהיג ולריך שיסכים הוא בתקנותיכם ובאופן אחר אינן קיימות ואחר שכתבנו זה דרך כלל כשיב לשאלות החכם הנזכר בקולר .

השאלה הראשונה היא על דבר אותם החכמים שלקחו חזקת בתמלון אחד והעלו על הסכירות מאתים לבנים וחם אחר החרחה :

עוד שכת הוסיפו פרם פעם אחרת העלו מאתים לבנים אחרים על הבתמלון הנזכר וחה אחר החרחה גם אחר הודעת הסכמות כל הבדורים שאמרו שהבתמלים הם בכלל תקנת והסכמת החלרות והבתים כו׳ כמוחכר בתורך בקובדרם הנזכר בדבר הזה כבוד החכם הנזכר כתב על פי הדין והאריך בו אין אנו לריכים לחוסיף על דבריו כי כלם אמת והצדק . ומה שראינו להודיעכם כעת הוא כי הדבר הזה פעמים רבות בא לידינו בעיר הזאת והלכה למעשה שהסכמנו מגבי מולק כי דין הבתמלים לענין הסכמת הקהלות על ענין החזקות הרי הוא כדין הבתים והחלרות דזיל בתר מעמא הוא . ובזה דכנו ומעשה בכל פעם שבא לידינו ומן הטעם הזה הי׳ כראה כי אותו היהודי שביכיכם

קיה

קידה קיימא לן כי אם על הסתפקות הסתכר בעניפא ולכן כתב קידה וכו' זהו פירוש דברי הרמבם ומעתה מעבר ומעלה מה שכתבתי גם בדברי הרב הגדול הרמב"ם ז"ל הוא מבוארים מאד בהרי בפירוש המלכות עבודה זרה כמהגיה פירוש אחת הטעות כתב הם לשונו ומעתה זה נתנו כל יקראל להגיע מהלכות בפתי מלכות בנתי כמפיות וכו' ואם לא מלא דבר מבדיל ביניו ובין התכן הולך לעקום אחר ומתמהות לו מוסיף על לדן ומעתה כדי מלא ידביק בתכן הרי הרב זכרונו לברכה עם היות שכתב מהעוסה הסתפקות בלי פיעוש ידים מכין אותו מכם מדרום עם כל זה היסר נמוד הוא כמעוסה על לדו ומעם כדי מלא ידביק פניו בתכן כנלתה מהאיסור הוא בגמילת אפים לבד מהם מדיק פניו בתכן ואם כן כל מכן היהיה עומר כמהות מהמבלל בעמידה וכולם גם בפרק קמיטי מהלכות הפלם היא מבואר יאבר ויומר בהרי כתב הרב ז"ל דיני הכרעות על תפלת י"ם וכתב שלריך לעבות אחר כך הסתפקות ופירוש פיעוש לאדון ונופל על פניו תלה ומתפלל וכו' אחר כך פירש עם נקלא כריעה בכל מקום וקידה והסתפקות ונפוף כתב שלין לעבות הסתפקות על הבנים אלא בעקדם וכו' כבלתה מנקידה אין איסור כלל וכל מכן בכריעות על י"ם בלכות כי בזה לא דבר כלל אין לומפקר שיאמר כי עם שאמר הרמב"ם זכרונו לברכה ואסור לעבות הסתפקות על הבנים הו' איסור תורה ויפרש מלת הסתפקות שבכאן כמו עיקר פי' הסתפקות שהוא בפיעוש ידים ויחזיק בגרתו ואמר שכתב כן הרב לומר שאפילו בעקדם אין איסור הסתפקות אפילו בפיעוש ידים אבל לעולם שים איסור דבני אפילו בקידה אז בכריעות על י"ם זה טעות ואי איפשר לאמרו שעל כל פני אם היה שום איסור בדברי הי"ל לרב להזכירו ועוד שכתב יש מי שעושה קידה ועליו לא דבר דבר בכלתה שעושה דבר הגון מי שעושה קידה הוא שעוש ומעתה פי' אלא הסתפקות שכתב בכאן הרב הוא כפי מה שלקחו הרב לעבלה הפרק שאמר שלריך הסתפלל לעבות הסתפקות ופירש הוא כילד פיוסב לאדון ונופל על פניו מרגש בין שיהיה בפיעוש ידים או בלא פיעוש ידים ועל זה אמר שאסור לעבותו על הבנים בפיעוש ידים מן התורה ובלא פיעוש ידים מדרבנן וא"כ לפי זה הסתפקות האסורה מן התורה לריכה שלשה תנאים · הראשון מיסב בתכן · השני פניו בתכן · השלישי פיעוש ידים ובגלים · כמה שאמר הרב שבלא כולו מוסל על התכן ובגריתא הגיאו לאים מלהסתפקות לך מרגש ואם יאסר לא מאלו התנאים הוא אותה מן התורה אבל מדרבנן אסור אפילו אם יאסר אחד מהם ובלבד שיבלא שני הבנים כגון שיאסר פיעוש ידים ויבלאו הבנים האחרים ואם עושה שני דברים לבד מהאחרים נראה שגם זה אסור מדרבנן אם איפשר לעבות כן ואמרתי אם איפשר כי גדולי לי אפשר לעבות פיעוש ידים על התכן אם אינו יושב עליו גם ליבש על התכן עם פיעוש ידים ובלא ידבק פניו בקרקע נראה שלי אפשר לעבות כן כי אם על ידי דוחק גדול ואם אינסר הוא נראה שאסור לעבותו מדרבנן וכ"כ בתנאים בלשוני הגיה קולא בשם מ"ז כלל הדברים שהסתפקות האסורה מדרבנן אפילו בלא פיעוש ידים הוא בתנאי שיבלאו שני תנאים האחרים שיהיה מוסל על הקרקע ופניו בקרקע אבל אם אסר אחד מהם אפשר שהוא עומד אף על פי שפניו בתכן מותר גמור וזו היא קידה וכמו שכתב הרב בכאן גם אם פניו אינם בתכן אף על זי שהוא מוסל על התכן מותר גמור חסו שאמרו בגמרא דתני ורבא מלגוי אלגוי וכתבו הרב בהלכות עבודה זרה ולפי זה אם אפי' בשיבלא אחד מאלו התנאים הוא מותר גמור אפילו מדרבנן כשיסתכן בשיסה והוא כשמסבל בעמידה אף על פי שבוטע כל שכן וכ"ש שהוא מותר הה עשוה מאד והפור' ממנו פור' מן האמת · גם שאר כל הפוסקים כגון בעל העורים והאחרים לא הזכירו זה הדי' כי אם בגשילת אפים לא בתפלת י"ם כי לדעת כולם הוא מותר גמור בשביעות ומה שאמר בשנה"ם בהרמב"ם ז"ל פרק ו' מהלכות עבודה זרה בשם רב חאי גאון ז"ל דמדברי קופרים אסור כל לד הסתפקות אין לזביא ראיה מעם לאיסור דפירו' כל לד הסתפקות דולה לומ' אפילו בלא פיעוש ידים אבל לעולם לריך שהני תנאים ואלה רמז בכל לד הסתפקות ראיה לזה שהוא כתב הדי' בשם רב חאי וכפוסקות הביאו דברי רב חאי וכבר פירשתי בפירוש גמור דבדעתם מותר אפי' מדברי קופרים כשלא יעלאו הני תנאים כמכר עוד ראיה אזו היא דעתו מהראיה שהביא ורבא דקא מלגו אלגוי ולדעת כל הטפרשים דולה לומר מסיו מעין פניהם אלא יהיו על התכן אבל לעולם היו יושבים על התכן אם כן בהכרח פירוש כל לד הסתפקות הוא לכלול מה שאמר הרמב"ם ז"ל לא יותר ולמתמקא פ"אמר כל לד מדבר יותר אומר שכונתו לכלול בכל מקום שיעלאו ג' תנאים מהנזכרים כגון שיושב בתכן עם פיעוש ידים אבל אם זה אסור מדרבנן אבל בתנאי אחד לבד אסר בתכן ולא בעלא יותר והמעיי' יעיין :

אם אכסדרה שים לה אלמה מחילות ומלד רביע היא פרולה לגמרי לריך לאחתה :

קא **שמעתי** שים אכסים בעלי מעשה מדקדקים לקבוע מחזה במקומות הנקראים ליגוראכי"ם בזה המלכות והוא מקום העשוי כדמות אכסדרה עוקף ג' מחילו' ופרוץ ברוח הד' מכל ואין בו לא פלימי' ולא מחוי אלא כל אותו הרוח פרוץ כדמות כיפה בנוי עליו ובאותה האכסדרי' יש בתים פתוחי' החייבים במזוזה ולדעתי שהוא עשות וקבוע גמור ולבאר זה אומר כי ראיית אלו המלריכין מזחה במקומו' הכז' הוא ומה שכתב הרמב"ם פ"ו מה' ס"ת וז"ל בית שער אכסדרי' ומרפסת והגיהה והדיר פטורי' מן המזוזה' מפני שאינן עשויין לדיר' ואם היו בתים החייבים במזוזה פתוחי' למקומו' אלו חייבים במזוזה שהרי הבתים החייבים במזוזה פתוחים לתוכן ע"כ הרי מכאן כי' לכאורה כי הדין נותן לשים מזוזה במקומו' המכרי' כי הוא הו' הכוש' שלפניכו ע"פ מ"ש הרב למעלה באותו הפר' בפירו' אכסדרה ולע"ד כלל' שאין מכאן ראיה אדרבה הוא עשות גמור והקרון הבנת כונת הרב ז"ל מלבד כי בה' הרי"ף ז"ל הו' מבואר בהפך דבריה' ולאשו' אשאל לאחו' זה שאם כדבריו כן הי' כונת הרב ושאכסדרי' הזאת שדבר בה הרב בכאן היא פרולה ברוח הד' בכל ושאין בה לא מחזות ולא שער א"כ קשה קושי' חזקה והיא שהרב מבה " מבאי' שלרי' הבית להתחי' במחזה ואח"כ חזר ופי' אותה אחת לאחת ופי' בכל אחד מה מעמנו וב' מאלו התנאים הם שיהיו לבית שמי מחזו' ושיהיה עשוי לדירת אדם ולמעלה מיעמו הרב ז"ל אדין מחז' האכסדרי' כזאת כשביאר התנאי שלרי' שיהיו לו מחזות ואם כן מה לריך עתה למעמו פעם אחרת האכסדרה אדין מזחה בזה התנאי מעמם שאינה עשויה לדירת אדם כבר' שאם היתה עשויה לדירת אדם היתה חייבת במחזה והרי אינו שאפי' התים עשוי' לדירת אדם פטורה מעשם שאי' בה מחזה כמו' למעלה · זאת היא קושיא חזקה בדברי הרב ואולי להגיב עליה עוד התחזק זאת הקושי' בומה שהגיב הראב"ד ז"ל על הרמב"ם ז"ל בשער הגיהה והשגתו ז"ל עליו ז"ל היא מעין הקושיא שאמ' ואם כן קשה למה לא הגיבו ז"ל באכסדרי' כמו שכתבתי והשגתו על זה היתה חזקה יותר' ודגכה כי לא היה יכול להרץ כאן כמו שהיה שם שאמ' ואולי אף על פי שים בה מוזרה לגנו וכו' ולייגב דברי הרב ז"ל גם לפולא הדין לאמתו אומר כי כל זה נמצא לנו לפי שהשגתו שפירוש אכסדרה בכל מקום הוא א' ואינו כן אבל הוא נאמר תמיד על מקומות שאינו עשוי לדירה ושם הקדים מלמעלה אמנם בהקף המחילות יש חלוף פעמים נאמר על מקום שאין לו שום מחילה כלל אלא הקרה ע"ג עמודים וכן פרש"י ז"ל בסוכה פרק ראשון ובערובין פרי' כל גגות עלם דהתיא דאתמר אכסדרה בנקעה רב אמר מותר לעלמל בכולם וכו' פרש"י ז"ל שם ואכסדרה זו פרולה מד' רוחותיה ושומדת קרויה על ארבע יחדות וכו' עיין במקומות הנזכרי' פעמים נאמר על מקום מוקף שהי מחילות לבד וכן פירש רש"י ז"ל בפרק כל גגות סכך על גבי אכסדרה שים לה פלימין עיין שם עם היות שבסוכה לא פירש כן פעמים נאמר על מקום מוקף מלם מחילות ופרוץ ברוח הד' וכתבו התוספות במקומות הנזכרים ובקוף שמין פסין בשם רבינו הם ז"ל כי זהו עיקי פירושו והציאו ראיה מפרק לא יחפו' ומפרק הקומץ רבה פעמי' נאמר על מקום מוקף מד' דופנות אלא שהמחילות הינם פלימי' למעלה ולמטה ושם בשם אלוכות הסתפקות הינם פלימי' אלא שהמחילות ופרוץ ברוח הד' וכתבו התוספות במקומות הנזכרים ובקוף שמין פסין